

Promise

Voor bijbels denken in de (gezondheids)zorg 24e jaargang nr. 3 (juli 2008)

In dit nummer:

The Secret

De identiteitsverandering van een satanist

Life model en theologie (2)

Jezus, God die mens geworden is(4)

Arm en rijk

'The Secret'

Beheers of wordt beheerst

En de HERE zeide: "Zie, het is één volk en zij allen hebben één taal. Dit is het begin van hun streven; nu zal niets van wat zij denken te doen voor hen onuitvoerbaar zijn" (Genesis 11:6).

Sinds het bestaan van de mensheid in deze wereldorde heeft men er naar gestreefd om de realiteit te beïnvloeden. Altijd zijn er allerlei pogingen ondernomen om de realiteit naar de hand te zetten en vorm te geven, waarbij inbegrepen de natuurwetten. Het allermoeilijkste voor de mens is echter het beheersen van zichzelf. Alle overheden in de wereldgeschiedenis hebben daarom wetten uitgevaardigd om de bevolking te beteugelen in haar denken en doen.

Op micro-niveau (persoonlijk niveau) zie je hetzelfde. De individuele mens wil graag zoveel mogelijk grip op zijn leven, situaties en relaties krijgen. We kennen allemaal wel verhalen van mensen die beweren dat ze voor pech en ongeluk geboren zijn, mensen die steeds maar weer de verkeerde relaties opzoeken. Ook kennen wij verhalen van mensen die vaak zonder al te veel moeite van alles winnen in het leven, en op veel gebieden succes hebben.

De neiging om het 'lot' naar eigen hand te zetten zit diep in ons geworteld. Tegelijk is het heel frustrerend te bemerken dat veel zaken je in dit leven je overkomen zonder dat je er erg in hebt of zonder dat het je schuld is.

Voor de moderne mens die niet in God gelooft, is dit een moeilijk dilemma, en voor de talloze volkeren die wel in goden en godinnen geloven is het een frustrerende zaak om door offers, inspanningen en goede werken de goden voortdurend tevreden te moeten stellen. Als christenen weten we dat God zo nu en dan beproevingen in ons leven toestaat opdat ons geloof gesterkt wordt (1 Petrus 1:7). Tevens weten we dat het onvermijdelijk is dat we in de zondige onvolmaakte wereld regelmatig botsen met allerlei aspecten van het onvolkomene in die wereld en in onszelf.

De moderne techniek

In de moderne tijd is het de mensen gelukt om door onderzoek van de natuurwetten de techniek te ontwikkelen, waardoor wij een redelijke greep hebben gekregen op de natuurlijke gebeurtenissen ter verbetering van ons materiële leven en van onze gezondheid. Maar hoe ver we ook in de techniek gevorderd mogen zijn, het samenleven als mensen lijkt steeds

moeilijker te worden. Steeds meer wetten en regels zijn nodig om de samenleving te reguleren en te beschermen. Het lijkt erop dat de samenleving steeds egoïstischer is geworden. Het is "ikke, ikke en de rest kan stikken". Er zit veel waars in die populaire uitdrukking.

Wij willen...

In het verlengde daarvan ligt de vraag "Hoe bevredigen we in dit leven al onze wensen en behoeften?". Ja, hoe realiseren we ons zelftoebedachte recht op geluk? Als moderne mensen weigeren we beproevingen en lijden: we willen "hebben en bezitten".

En dan komt vanuit de VS en onder de naam 'The Secret' opeens een nieuwe trend die prachtig aansluit op de moderne 'ikzucht'. Het wordt op de markt gebracht in de vorm van een prachtig uitgevoerd boek dat werd geschreven door Rhonda Byrne.

In Nederland wordt deze beweging gepromoot door mevrouw Patty Harpenau.

De basis van 'The Secret'

Wat beweert deze beweging 'The Secret' en hoe wil ze de hebzucht van de moderne mens bevredigen en haar frustraties

'The Secret' is gebaseerd op de volgende vóóronderstelling: Je kunt zaken en relaties in je leven realiseren door gebruik te maken van universele machten.

te niet doen? Ik ga dat voor u behandelen met het Woord van God als toetssteen.

'The Secret' is gebaseerd op de volgende vóóronderstelling: Je kunt zaken en relaties in je leven realiseren door gebruik te maken van universele machten.

Het gebruikmaken van die universele machten gebeurt door aan gewenste dingen te denken en het daarbij behorende gevoel op te wekken. Verder moet je er in gedachten ook een beeld bij maken van wat je graag wenst in je leven. Dan, zo stelt men, worden die wensen op een gegeven moment door het universum voor jou gerealiseerd. Dit zijn de hoofdlijnen waarop deze beweging zich baseert. We gaan nu wat meer naar de details en zullen alles toetsen aan Gods Woord.

'Geloven en ontvangen'

De auteurs schrijven over het universum, maar er wordt nauwelijks uit de doeken gedaan wat je je daarbij moet voorstellen. Voor zover ik kan nagaan wordt in hun visie het universum voorgesteld als een onzichtbare wereld waarin machten en krachten werken die onuitputtelijk zijn en die de menselijke werkelijkheid de gewenste vorm geven. Veel meer wordt er niet over dat universum gezegd dan dat

daarin 'de wet van de aantrekkingskracht' werkt die verantwoordelijk is voor het honoreren van de sterk uitgesproken en verbeelde wensen. Hoe je aan je wensen en behoeften komt en hoe die er ook uit mogen zien, doet er volgens de auteurs niets toe. Wat dat betreft is die aantrekkingswet 'neutraal'.

Maar wat moeten we daar nu mee? Allereerst dit: onze wensen en behoeften als gelovigen in Jezus Christus zijn niet volkomen vrij, maar in de eerste plaats onderworpen aan Jezus Christus en aan Zijn liefdegebod. Daarnaast bidden wij voor de vervulling van onze wensen en verlangens tot de Here God in de Naam van de Here Jezus en brengen wij die wensen niet bij één of andere onpersoonlijke vage macht van het onbekende universum.

Het is maar een sprookje...of niet ?

Als je het voorgaande over 'The Secret' hebt gelezen, dan is het logisch dat je denkt dit volslagen nonsens is. En op het eerste gezicht zou ik u daarin volkomen gelijk geven. Het doet trouwens een beetje denken aan het bekende sprookje van Aladin en de wonderlamp. Aladin die door het wrijven op de olielamp een geest

oproept die zijn wensen zal vervullen. Dat aloude sprookje wordt nu in de vorm van 'The Secret' bloedserieus gebracht, met waarheidspretenties en al.

Om er van af te zijn zouden we dit als onzin kunnen bestempelen, maar... het merkwaardige is dat er veel meer achter zit dan wij op het eerste gezicht bevroeden. Als je de beweringen van de auteurs namelijk verder onderzoekt kom je achter de geestelijke achtergronden die apert anti-bijbels en volslagen afgodisch zijn. We zullen dan ontdekken dat de geestelijke achtergrond wordt gevormd door 'magie' of zoals in de Bijbel staat door 'tovenarij'. Laten we gaan zien hoe dit alles volgens de aanhangers van 'The Secret' in de praktijk werkt en welke methode men gebruikt.

Hoe doen ze het?

Rhonda Byrne, de auteur van het boek 'The Secret' gaat uit van de volgende methode die ze in drie fasen verdeelt. Van die methode geef ik, in schuinschrift en zoveel mogelijk in haar eigen woorden, een samenvatting. De paginanummers van het boek staan tussen haakjes ().

Fase 1. Het vragen en het bevelen.

“Geef aan het universum gewoon ‘een bevel’. Zeg op een uiterst zekere manier tegen het universum wat je wilt. Het beste is om eerst in de tegenwoordige tijd op papier te schrijven wat je wilt. Dat doe je om fouten door verkeerde formuleringen te vermijden. Dus eerst alles op papier schrijven en daarna krachtig met al je wil uitspreken. Je doet het in de tegenwoordige tijd omdat je er vanuit gaat dat het al verwezenlijkt is, en in de orde van “nu wil ik...”, “Nu krijg ik...”, “Nu heb ik al.... in mijn bezit” “.

Fase 2. Het geloof (48)

“In deze fase moet je geloven dat je het al hebt ontvangen, en je moet vertrouwen hebben in de wereld van het onzichtbare. Weet dat het gewenste je zelfs nu al toebehoort. Daarom moet je een absoluut en onwankelbaar vertrouwen hebben in het universum. Als je sterk en absoluut gelooft dat je het verlangde al bezit, transformeert (stuurt/verandert) het universum het naar jou toe in een zichtbare vorm. Geloof dus nu al dat je het al hebt, dan zal de aantrekkingskracht van het universum die reageert op jouw wensen, alle mensen omstandigheden en gebeurtenissen naar je toe bewegen door middel van wat wij het ‘toeval’ noemen. Gedraag je dus alsof je het al hebt. Na het vragen (fase 1) moet je doorgaan met het geloven en weten dat je het hebt. Het universum zal de dingen voor jou laten gebeuren door het zogenaamde toeval. Je hoeft niet te weten hoe het gaat gebeuren, ook niet hoe het universum zich zal herschikken. Laat het universum het voor jou doen, hoe het universum dat doet is niet jouw zorg” (51).

Fase 3. Het ontvangen (52)

“Laat het gevoel van het ontvangen ontkiem. Je moet jezelf goed voelen en gelukkig zijn omdat je ‘weet’ dat je het gewenste nu al ontvangen hebt, ook al zie je het nog niet in jouw werkelijkheid. Het is dus een soort van absoluut en onbegrensd vertrouwen in het universum. Je moet het voelen. Je moet je verstand ten aanzien van je wensen baseren op het onderliggende gevoel van het al ontvangen hebben. Stel je in op de frequentie van het goede bijbehorende gevoel

en je zult het ontvangen”.

Commentaar: Dit zijn de drie fasen van de methode waardoor ‘The Secret’ volgens de auteurs Byrne en Harpenau (auteur van “werkboek voor ‘The Secret’) werkt. Fasen waaruit we kunnen opmaken dat een absoluut en onbegrensd geloof en vertrouwen in de werkingen van het universum nodig zijn.

Heel merkwaardig is dat wordt opgemerkt dat je je niet druk moet maken over hoe het universum werkt en wat het is, maar dat je alleen maar moet vertrouwen dat het werkt. Er wordt zelfs opgemerkt dat als je je gaat afvragen hoe het universum werkt voor je wensen, dit een teken is van wantrouwen is. Het universum zal dan kennelijk niet voor jou werken. Wat dat betreft verschuift het begrip ‘The Secret’ naar het onbekende universum. Dat onbekende universum is eigenlijk ‘The Secret’. Er ligt dus een enorme nadruk op de houding van overgave van de mens die via het universum zijn wensen wil verwezenlijken.

Kenmerken

Hieronder geef ik diverse bijzondere kenmerken weer over ‘The Secret’ zoals de auteurs die zelf beschrijven. De citaten in schuinschrift komen uit het boek ‘The Secret’ van Rhonda Byrne. Tussen () staat het bladzijdennummer.

Joe Vitale: “gedachten zijn magnetisch en hebben een frequentie. Ze worden uitgezonden in het universum en trekken soortelijke dingen op dezelfde frequentie aan. Door je uitgezonden gedachten creëer je je wereld” (10).

Doyle: “de wet van de aantrekkingskracht is een neutrale natuurwet. Als je slechte dingen denkt dan krijg je die ook. De wet oordeelt niet over goede en slechte dingen. De wet van de aantrekkingskracht geeft je eenvoudig alles terug waar je aan denkt” (13).

Commentaar: Dit betekent dus dat alle soorten wensen en gedachten mogelijk zijn, van uiterst negatief tot uiterst positief. Het wordt dus voorgesteld als een neutraal universum. Een soort van spiegel-universum dat gedachten terugspiegelt en dan in de werkelijkheid realiseert. U merkt wel dat je nu meer en meer gaat denken aan een soort aloude magie.

“Als je ontkenkende woorden uitspreekt, dan werkt deze wet anders en wel als volgt: “ik wil niets op deze kleren morsen”. De wet reageert als: ik wil iets op deze kleren morsen. En zo gebeurt het ook. “Ik wil niet slecht geknipt worden”, de wet: ik wil slecht geknipt worden (verder zie blz. 14,15). De wet geeft nou net datgene waar

je over denkt. Alles wat nu deel uitmaakt van je leven heb je zelf aangetrokken. Ook ongelukken en pech waarvan je zelf denkt dat je er niets aan kunt doen, heb je toch aangetrokken. De frequentie van je gedachten kwam overeen met een gebeurtenis als een ongeluk. Als je denkt dat je op een verkeerd moment op een verkeerde plaats zou kunnen zijn, dan gebeurt dat ook op grond van die gedachten. Er kan niets in je leven komen wat al is opgeroepen door aanhoudende gedachten” (28). Hoewel letterlijk overgenomen, gaat deze laatste zin in mijn ogen mank en wordt er bedoeld dat er niets in iemands leven kan komen wat daarin niet al eerder is opgeroepen door aanhoudende gedachten.

Commentaar: Het is kennelijk een zeer merkwaardig universum dat na ontkenningen als “ik wil niet dat dit of dat gebeurt” nu net datgene geeft wat je niet wilt.

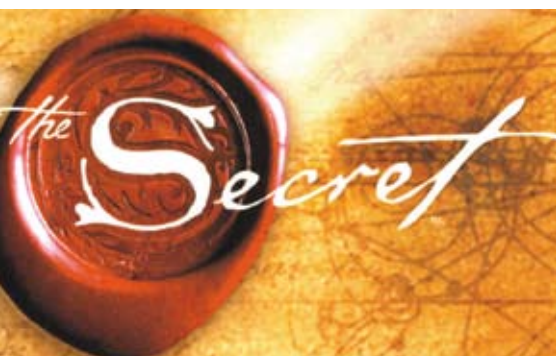
Veel erger is, is dat wordt beweerd dat je alle ongelukken, ziekten, pech en dergelijke zelf schijnt te hebben opgeroepen door je gedachten en gevoelens van dat moment. Het is dus niet alleen een merkwaardig, maar ook een wreed en keihard universum.

Om alvast een tipje van de sluier op te lichten: het is een ‘demonisch’ universum, waarbij het uitspreken van negatieve wensen ten aanzien van andere mensen als een vervloeking werkelijkheid kan worden. Ook in de Bijbel wordt het uitspreken van vervloekingen zeer serieus genomen. “Jij bent de meester van het universum en de geest van het universum is er om jou te dienen” (46).

Commentaar: een bewering die kant noch wal raakt; enerzijds ben je een ‘meester’ van het universum, anderzijds is het een wreed en merkwaardig universum wat jou ook ziekten pech en ongelukken bezorgt. Nou niet direct een dienend universum. Bovendien, hoe kun je meester van het universum zijn als je niet eens weet hoe het werkt en wat er achter zit?

“Waarover we denken en waarvoor we danken brengt dat juist teweeg. Laat je bij het opstaan doorstromen met dankbaarheid. Zeg maar steeds “dank u”. Vele malen per dag moet je “dank u” zeggen en dankbaarheid voelen voor zaken die je wenst, maar nog niet hebt. Je doet alsof je ze al hebt ontvangen en je bedankt er voor” (80).

Commentaar: wat een eer voor het universum, talloze malen per dag dank je wel zeggen. Het lijkt een beetje op het vereren van het universum. Het is een danken voor de kennelijke bevrediging van allerlei ego-wensen, hoe aardig ze ook mogen zijn.

“Visualisatie is krachtig gefocust denken in beelden en brengt krachtige gevoelens voort. De aantrekkingswet pakt die krachtige beelden en frequentie op en zal de beelden naar je terugsturen precies zoals jij je ze in de geest voorstelde” (81).

Commentaar: hier merken we al dat men visualisatie gebruikt, dat is het in je gedachten zichtbaar maken van dat wat je graag zou willen hebben. Visualisatie is een zeer belangrijk onderdeel van de aloude magie. Het zenden van beelden naar het universum, die dan door dat universum op de een of andere manier worden gehonoreerd. Al eeuwenlang deden talloze volkeren aan visualisatie, concreter aan het maken van poppetjes of voorwerpen die ze wilden hebben of beïnvloeden. Dan sprak men formules en wensen heel sterk uit en men hoopte dan dat afgoden die zouden gaan realiseren.

Geestelijke achtergronden van ‘The Secret’

Vanwege al het bovenstaande is het goed om ons nu bezig te houden met de geestelijke achtergronden van ‘The Secret’. Dat klinkt wat gewichtig en pretentius, maar het is echt niet zo moeilijk. We ontvangen van de Here God, door de Bijbel, inzicht in de geestelijke wereld, voor zover de Here God die aan ons wil onthullen. We zullen nu vanuit het geloof, gebaseerd op de Bijbel en geleid door Gods Heilige Geest, de achtergronden van ‘The Secret’ verder beschrijven en onthullen. (Efeze 5:11: “En neemt geen deel aan de onvruchtbare werken der duisternis, maar ontmaskert ze veeleer...”)

We beginnen met het stellen van een paar vragen:

- Wat is dat universum waarvan ‘The Secret’ beweert dat daar alles wordt gerealiseerd van wat je wenst?
- Is alles wat dat universum schenkt dan inderdaad “gratis” zonder prijs of tegenprestatie?
- Wat is het verschil met het bidden wat de Bijbel ons leert?
- Wat gebeurt er als je sterk geconcentreerd je wensen visualiseert en ervan uitgaat dat alles gerealiseerd wordt?
- In hoeverre heeft ‘The Secret’ iets te maken met de aloude magie die talloze volkeren in het bestaan van de mensheid hebben beoefend?

Het universum.

Zoals al eerder in deze artikelen is aangegeven stelt mevr. Byrne, de schrijfster van ‘The Secret’, dat wij ons niet moeten afvragen wat het universum is en hoe dat werkt of er uit ziet (51,85). Dat is zeer merkwaardig, want elders stelt ze dat het

van het grootste belang is om je in al je wensen toe te vertrouwen aan het universum. Sterker nog, zij suggereert zelfs dat je niet je best moet doen om te onderzoeken wat dit universum is, aangezien je wensen dan niet meer zullen uitkomen / worden gehonoreerd. Welnu, wat is dan dit universum van ‘The Secret’? Byrne gebruikt zelf ergens het woord ‘magisch universum’ (85). Daarmee verraadte ze zelf al iets van de aard van het universum.

De toegang tot dit universum gaat via de volgende voorwaarden:

- onvoorwaardelijk en absoluut vertrouwen in dat universum (49)
- nauwkeurig en positief formuleren van je wensen (47)
- via je denken en voelen heb je toegang tot het universum (11,33,34)
- sterk geconcentreerd aan je wensen denken en ze visualiseren (dat is in gedachten je wens visueel voorstellen). (85)
- het universum accepteert geen ontkenningen in de vorm van “niet, geen, misen,...” enz. (14,15)
- het universum reageert op jouw wensen welke dat ook zijn. (10,11) (de wet van de aantrekkingskracht, the law of attraction)
- er is een geest van het universum die jou dient, deze geest is ook in jou aanwezig (46,160,161)
- het universum wordt bestuurd door een universeel bewustzijn waar we

contact mee kunnen maken via ons eigen individuele bewustzijn (160).

Magie

Dit universum komen we in uitgebreidere vorm tegen bij de aloude magie van de volkeren vanaf de voortijden. Door middel van trance, dans, muziek, aanroepingen en visualisaties hebben talloze volkeren tot nu toe contact gemaakt met een universum. In dat contact riepen ze hulp in om wijsheid en raadgeving te ontvangen. Voor dit universum hebben de volkeren verschillende namen gebruikt, maar we zullen verderop zien dat het om hetzelfde universum als van ‘The Secret’ gaat. Die volkeren stelden er een onbegrensd vertrouwen in, maar tegelijkertijd heerste grote angst voor haar wisselvalligheden/wispelturigheden. Voor hen was dit universum geen anonieme grootheid, maar men wist het bevolkt met talloze goden en godinnen die men kon aanroepen om bijstand en raad. Deze goden en godinnen zijn demonen en geesten van de satan (zie o.a. 1 Kor. 8:5).

In onze tijd kennen we moderne occulte groeperingen en ‘New Age’-stromingen die ook gebruik maken van de aloude magie. De meest bekende daarvan is waarschijnlijk de moderne hekserij, de wicca, die uitgebreide vormen van magie beoefent. Ook zij erkennen dat er een universum is waar je via trance, dans en aanroepingen contact mee maakt en daarmee zaken in de werkelijkheid naar je hand

kunt zetten. Het volgende citaat komt uit een van hun handboeken, waarin zij het hebben over het door dans vrijmaken van energie om daarmee op een hoger niveau te komen:

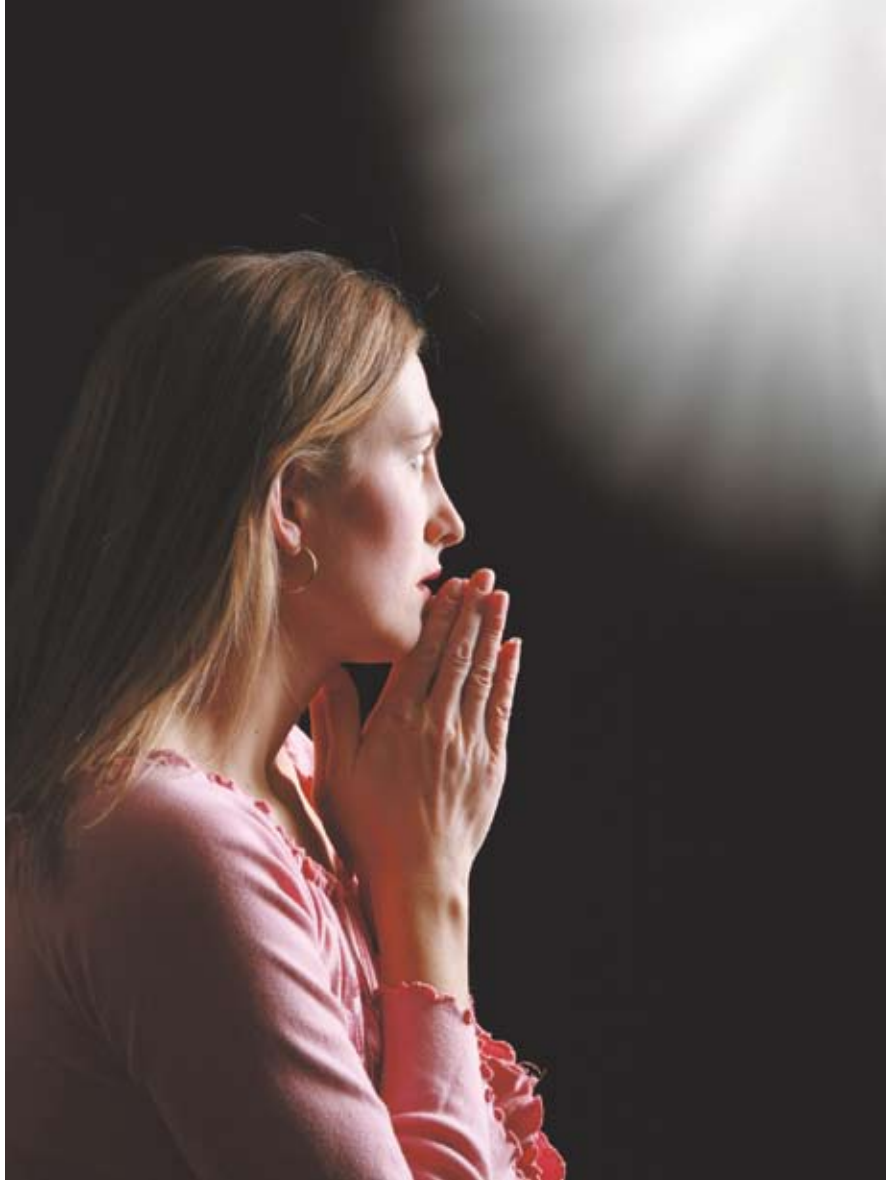
“Dit niveau wordt geassocieerd met een zeer ontspannen geestesgesteldheid waarin de visuele beelden zeer levendig en krachtig zijn. Hier “willen we niet actief dat iets gaat gebeuren, maar stellen we ons voor, dat het al gebeurd is.” (“Hekserij” blz. 127).

U ziet een parallel met de vereisten voor het gebruiken van ‘The Secret’: “Je krachtig voorstellen dat je het al ontvangen hebt” en “visualiseren dat wat je van ‘The Secret’ wenst”.

De Bijbel waarschuwt ons zeer dringend tegen het beoefenen van deze aloude magie, want je verliest gegarandeerd je geloof. Rhonda Byrne weet zelf waarschijnlijk heel goed dat dit universum bevolkt is met machten en krachten van de satan! Alleen ... ze vermeldt dat niet. Evenmin vermeldt ze dat veel vroegere denkers en schrijvers -en ze noemt dan wat namen- wèl aangeven dat zij hun inspiratie ontvangen van geleidegeesten. Deze geesten komen uit hetzelfde universum waar mevr. Byrne zo geheimzinnig over schrijft.

Dit universum vinden we nota bene terug in de Bijbel, onder meer in de geschiedenis van de verzoeking van Jezus in de woestijn, en wel in de derde verzoeking waarin de satan alle koninkrijken van de wereld met al hun pracht en heerlijkheid aan Jezus toont en die aan Hem wil geven op voorwaarde dat Hij deze satan aanbidt (Matt. 4:9). Hieruit blijkt al dat de satan de ‘leverancier’ op de achtergrond is van alle wensen die mensen met al hun vertrouwen, energie en concentratie naar het universum opzenden.

Bovendien hebben we de bijna vermakelijke geschiedenis in het oude testament van Elia en de valse profeten op de berg Karmel (1 Koningen 18:19 en verder). Elia daagt de valse profeten van Baäl uit om een gereedstaand offer door die godheid in brand te laten steken. Dit lukt niet, ook al roepen talloze priesters met veel misbaar, in trance, dansend, bewegend en zichzelf beschadigend hun godheid aan, er komt geen vuur van die godheid. Elia roept de Here God aan en die antwoordt direct met vuur op een eigen altaar dat Elia voor de Here God had gemaakt. Ook hier zien we, dat de valse priesters kennelijk contact maakten met het universum waar al die goden heersen en dus ook hun Baäl-godheid.

Wat is dan bijbels gezien het universum waar mevr. Byrne het over heeft? Wij komen dan uit bij Efeze 6:12: “Want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten”. De invloeden op ons leven vanuit de onzichtbare wereld worden in de Bijbel de machten en heersers in de hemelse gewesten genoemd. Daar heersen de machten van het kwaad in de meest uiteenlopende vormen en daar heersen ook de engelen van God in een voortdurende strijd tegen die machten van het kwaad. Dit is dus het universum waar mevr. Byrne het over heeft. Vanuit dit universum in de hemelse gewesten wordt invloed op ons leven uitgeoefend, hetzij ten goede, hetzij ten kwade.

Zo maar voor niets?

Is het vervullen van je wensen vanuit dat universum een ‘gratis’ gebeuren? In Gods Woord wordt duidelijk gemaakt dat wanneer je je vertrouwen op die geestelijke machten stelt, je als consequentie daarvan in de invloedssfeer van die geestelijke machten geraakt en daaraan onderworpen zult zijn. Dat begint al met de zondeval van Adam

en Eva. Zij vertrouwen de geestelijke macht van de satan via de slang en de woorden van de slang en komen zo onder de macht en invloed van de satan die door Jezus de overste der wereld wordt genoemd. Deze macht en invloed van de satan waar Adam en Eva, en wij dus ook, onder zijn gekomen, heeft als gevolg het ontstaan van zonde en de dood in de schepping van God. Wie goden aanbidt wordt net als zij, zegt de Bijbel. Wie dus zijn absolute vertrouwen stelt op het (anonieme) universum, die aanbidt in wezen dit universum en komt dus in de ban ervan.

Het is niet zomaar ‘gratis’, het is een ‘lokkertje’ van de satan voor de verwende materialistische moderne mens om via dat universum onwetend in de satan te geloven, die men ziet als ware hij een engel van het licht die zomaar alles geeft wat je wenst (voor engel van het licht zie 2 Korintiërs 11:14).

Nuchter en waakzaam?

Van belang is volgens mevr. Byrne dat je je wensen in heldere bewoordingen en vol vertrouwen in dat universum uit, met sterke concentratie en via visualisatie deze

wensen opneemt in je denken en dat je daarbij gevoelens van vervulling, geluk en vertrouwen hebt. Wat betekent dat nu?

Als je jezelf in vol vertrouwen concentreert op wat je wenst en dat daarbij ook voorstelt in je gedachten, dan open je in bepaalde mate je bewustzijn voor een andere wereld en dat is dan de anonieme wereld van het universum die mevr. Byrne gebruikt en aanraadt. Deze geconcentreerde vorm van bewustzijn, die het tegendeel is van de bijbelse opdracht om nuchter en waakzaam te zijn (zie 1 Petrus 5:8), maakt verbinding met dat universum, wat betekent dat je dit universum via het verlaagde bewustzijn toegang geeft tot je leven. Bovendien wordt die toegang zeer gemakkelijk gemaakt aangezien je jezelf volgens mevr. Byrne open moet stellen voor dat universum. Het universum 'kruip' ongemerkt in je onderbewustzijn!

Het bidden en het wensen

Wanneer wij bidden tot de Here God, dan doen wij dat met een volkomen helder en waakzaam bewustzijn. De Here vraagt van ons niet om in trance te gaan of iets dergelijks. Maar we bidden vol geloof en vertrouwen in de Here God en we bidden geleid door de Heilige Geest en in de Naam van de Here Jezus Christus (zelfs charismatische christenen die in tongentaal bidden blijven daarbij helder en waakzaam). U ziet dat het bidden van een christen een totaal andere lading, duiding en richting heeft dan het uiten van je wensen in vertrouwen op een anoniem universum.

Jezus zegt tot ons over het gebed het volgende:

“En al wat u in het gebed gelovig vragen zult, zult u ontvangen” (Matt. 21:22). Wij zullen alles ontvangen, maar lijkt dat niet een beetje op dat bekende universum van de wensen? Echter er staat nog meer en dat is, dat wij in ons gebed gelovig vragen, wat betekent dat we zaken aan God vragen in overeenstemming met het geloof en dat je vragen dus niet ingaan tegen Gods Wil en tegen de liefde van God in Jezus. Bovendien kun je gelovig vragen ook zien als vragen aan God in vertrouwen op Hem. Als je God geheel en al vertrouwt, dan bid je in vertrouwen dat je bidt zoals God de Vader het goed vindt en je vertrouwt erop dat God je gebed verhoort op Zijn manier en op Zijn tijd voor jou!

In Marcus 11:24 kunnen we lezen: “Daarom zeg Ik u, al wat u bidt en begeert, gelooft, dat u het hebt ontvangen, en het zal geschieden”. Ook hier is het bidden en het verhooren

verbonden aan het geloof en het vertrouwen in God. Wij bidden niet tot afgoden in welke vorm dan ook, wij brengen onze wensen ook niet in vertrouwen op een onbekend universum. Wij bidden tot God die Zich in Jezus Christus bekend heeft gemaakt. Wie Jezus heeft gezien en kent in zijn leven heeft God gezien en gekend, en God kent hem of haar (Joh. 14:7). Door geloof en vertrouwen in Jezus zijn wij door Hem levend geworden voor God. Dus dat is al een hemelsbreed verschil tussen het wensen via het onbekende universum en het bidden tot de bekende God en Vader die wij door Jezus leven op aarde hebben leren kennen en vertrouwen.

We hebben nu de vragen die we hiervoor hebben gesteld in meer of mindere mate beantwoord.

‘The Secret’ en de Westerse cultuur, waarom en welk doel? Waarom heeft de ‘The Secret’ een bepaalde mate van succes zou je je kunnen afvragen? Eerst dit, ‘The Secret’ is dus een vorm van aloude magie die ontdaan is van verwijzingen naar rituelen en afgoden en die op maat is gesneden voor de rationele en gevoelsmatige postmoderne mens. Deze postmoderne mens gelooft niet in de God van de Bijbel en is door de decennia lange welvaart dusdanig verwend, dat hij/zij grote nadruk legt op het verwezenlijken van zijn wensen, behoeften, belangen en eisen. Hoe dat dan ook gebeurt en waardoor, is weinig interessant voor deze mens. We hebben het hier over de ik-gecentreerde moderne mens, die hooguit gelooft dat er wel iets bestaat tussen hemel en aarde maar daar verder niets van af weet, die juist het universum erg

leuk vindt omdat het lijkt op een God voor de moderne mens en functioneert als een soort hemelse sinterklaas. Is deze tekening te scherp? Ik denk het van niet, daarvoor citeer ik u uit de Bijbel als volgt:

“Maar wie rijk willen zijn, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht. Door daarnaar te haken zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord. Gij daarentegen, o mens Gods, ontvlucht deze dingen, doch jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid” (1 Tim. 6:9 t/m 11).

Zie vers 9 over het vallen in een strik, typerend voor de strik van ‘The Secret’. Zij die rijk willen zijn en daar alles voor over hebben om toch maar hun wensen te vervullen, zij lopen met open ogen in de val van de satan. Zodra men met ‘The Secret’ in zee gaat en daarmee bezig is, zal de strik worden dichtgetrokken en dan zal na verloop van tijd het echte karakter van het zogenaamde universum van ‘The Secret’ duidelijk worden. Deze, op een gegeven moment dichtslaan, strik wordt gevormd door een toenemende afhankelijkheid en zelfs gebondenheid van die mens aan het universum en de verborgen geestelijke machten daarachter.

Het doel van ‘The Secret’ en soortgelijke trends

‘The Secret’ maakt deel uit van de verschillende occult geaarde trends die in de afgelopen decennia in de Westerse wereld opgang deden, trends als de Celestijnse

belofte, de Da Vinci Code, positive thinking (het positief denken), visualisatie, yoga, Indiaanse zweethut praktijken, a course in miracles (een cursus in wonderen), de moeder aarde – of Gaia -leer, broeikas -effecten, dialoog der godsdiensten enz.. Het doel is om de mensheid te verleiden en weg te houden van het Evangelie van Jezus Christus, om de gelovige christenen zodanig te verleiden dat zij het Woord van God en de liefde van Jezus verzaken en inruilen voor of vermengen met andere leringen.

‘The Secret’ is in wezen gemakkelijk te ontmaskeren. Het is namelijk een omkering van ons gebed en een omkering van onze geloofswaarheden. Wij bidden voor die dingen waarvan we in geloof weten dat God dat zo wil, wij bidden tot een bekende God in de Naam van Jezus. In ‘The Secret’ echter is het geloof in wat je kunt ontvangen onbegrensd, maar blijft de bron tot wie gebeden wordt gemaskeerd.

Het criterium om dergelijke en toekomstige trends te ontmaskeren is gelegen in het begrip “omkering”. De waarheid van God wordt in die trends subtiel en geraffineerd omgekeerd. Bij iedere nieuwe trend waarmee we geconfronteerd worden, zullen we moeten bidden om onderscheiding door de hulp van Gods Heilige Geest en moeten

daarnaast ook met ons nuchtere verstand aan het werk gaan.

Al die trends zijn mede bedoeld om de wereldbevolking gereed te maken voor de nieuwe tijd, the New Age. Het is een soort van transformatie-proces dat al decennia lang aan de gang is. Een proces dat al miljoenen mensen in een onzichtbare greep gebonden houdt totdat de tijd voltooid is en de New Age aanbreekt in de vorm van de werelddictator, de voorzegde antichrist.

Is dit allemaal zo verwonderlijk? Nee, want de Bijbel zegt het al:

“Maar de Geest zegt nadrukkelijk, dat in latere tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, doordat zij dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen” (1 Tim. 4:1). En 1 Joh. 5:19 zegt: “Wij weten, dat wij uit God zijn en de gehele wereld in het boze ligt”.

Moeten we dan verbaasd zijn?

God zegt het zo duidelijk door zijn profeten: “in latere tijden zullen sommigen afvallen”. We maken dit mee, velen vallen van hun geloof af, velen zijn al afgefallen en waardoor? Door leringen van dwaalgeesten en boze geesten, die zijn onzichtbaar, en onzichtbaar beïnvloeden ze het

denken van velen.

De wereld kent geen neutraal terrein, de Here zegt het al: “de hele wereld ligt in het boze.” Maar er is hoop, want de overwinning van Jezus Christus op alles in en van de wereld, is door Hem volbracht. Hij is de enige die kan redden uit deze boze wereld en de geredde mens kan overbrengen in Gods Licht en bestemmen voor Gods eeuwigheid....

“om hun ogen te openen ter bekering uit de duisternis tot het licht en van de macht van de satan tot God, opdat zij vergeving van zonden en een erfdeel onder de geheiligden zouden ontvangen door het geloof in Mij” (Handelingen 26:18).

Ds Peter W. De Nooy, april 2008

Literatuur

‘The Secret’ door Rhonda Byrne.

Nederlandse vertaling door Kosmos Uitgevers Antwerpen, zevende druk ISBN 978 90 215 11030.

“Het geheim van The Secret” werkboek door Patty Harpenau, Kosmos uitgevers Utrecht/Antwerpen ISBN 978 90 215 2231 9.

“Hekserij” door Viviane Crowley vertaald door Elsy Kloeg, uitgeverij Kosmos Utrecht/Antwerpen 1990, ISBN 90 215 1584 9

© Interkerkelijke werkgroep “Bijbel of New age” – <http://bijbelofnewage.info>

Twée aan twee (recensie)

Ik weet het zeker, in mijn archief moet een artikel hierover zitten. Maar in welke map had ik het nou opgeborgen? En onder welke naam? Deze gemeenschap heeft bewust geen naam, of juist allerlei vage namen als ‘Twée aan twee- beweging’, ‘de

weg’, ‘de waarheid’, ‘Gemeenschap van werkers en vrienden’, Two by Two’s, ‘Go Preachers’, ‘Cooneyites’, ‘Christian Convention Church’, enz.. Ha eureka, nee, dus toch niet tussen de andere ‘sekten’, maar – terecht? zo vraag ik me af- tussen die van ‘kerken’. Geheimzinnigheid pleit niet in het voordeel van deze groep. Is er soms iets te verbergen of is er sprake van een overdreven vorm van nederigheid?

Jildert de Boer heeft zich in deze kleine (in Nederland maximaal 1000 aanhangers, maar wereldwijd toch tot een miljoen) groepering verdiept. Al lezend in dit informatieve boekje over deze vergrijzende christelijke stroming, dacht ik gelijkenissen aan te treffen met de Rooms Katholieke kerk (apostolische successie, scheiding clerus en leken, celibaat), de gesloten broeders van de klassieke Vergadering van Gelovigen (platte structuur, nadruk op het Woord alleen, geestesgaven zijn niet voor nu) Jehova’s Getuigen (twée aan twee langs de deuren), Noorse Broe-

ders (wereldmijding) en de vroegere (!?) Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt (die de enig ware kerk meent / meende te zijn). Maar het is toch een losstaande beweging, die qua opvattingen blijkbaar niet zo origineel is. Hopelijk gaat er in deze kwalijk exclusieve, hoogmoedige gemeenschap een frisse wind van de Geest waaien, opdat ze in de map ‘kerken’ terecht komt, want daar hoort deze beweging toch (nog?!) niet in. Een informatief boekje over de kleine kerkgeschiedenis bijbels getoetst.

Drs. W.J. PijnackerHordijk

Wie zijn dat die twee aan twee uitgaan? Een boekje open over de gemeenschap van werkers en vrienden Jildert de Boer Uitgave verdieping en Aansporing, J.A. Leeghwaterstraat 6, 3841 KC Harderwijk, 70 pp., € 8, ISBN 978-90-803836-6-1 www.verdiepingenaansporing.nl jadeboer@hetnet.nl Distributie: Cross Link Services Dordrecht, www.cross-link.biz tel.078-6352275

Christelijke assertiviteitstraining, najaar 2008 Nu ook op donderdagmiddagen!!!

Vanaf 15 sept tm 1 dec 2008 maandagavonden) en 18 sept tm 4 dec. 2008 (donderdagmiddagen) start er weer een nieuwe cursus christelijke assertiviteitstraining. Deze cursus waarin sociale vaardigheden, gecombineerd worden met christelijke identiteit, is uniek in zijn opzet. Hoe ga je als christen om met grenzen op je werk, in familie, met vrienden en met God? Naast emotionele intelligentie wordt veel aandacht geschonken aan conflicthantering en identiteit.

Assertiviteit

Het Engels kent in tegenstelling tot het Nederlands een werkwoord "to assert" wat volgens het woordenboek betekent: jezelf kenbaar maken, voor jezelf opkomen, je emoties tonen, voor je rechten opkomen, duidelijk je eigen mening zeggen. "Nee" durven zeggen zonder je schuldig te voelen, keuzes kunnen maken, risico's durven nemen. Uiting durven te geven aan gevoelens van vriendschap, liefde en genegenheid maar ook negatieve emoties durven te uiten bijvoorbeeld door nee te zeggen zonder je schuldig te voelen.

Assertief zijn betekent ook vrijmoedig zijn. Het uitgangspunt van assertiviteit en christen zijn is dat je verantwoordelijk bent voor je eigen gedrag, dat jij verantwoording verschuldigd bent aan je Schepper. Hij bepaalt uiteindelijk wat goed en slecht is, niet je omgeving. Assertief zijn betekent dat je, je niet op een negatieve manier laat beïnvloeden door wat anderen van je denken of door wat je denkt dat anderen van je denken. Subassertieve mensen denken en handelen in zekere zin oneerlijk, door te zwijgen of mee te praten met de ander. Natuurlijk heeft een ieder het recht om te zwijgen, als het dan maar duidelijk is dat hij of zij zwijgt. Subassertieve mensen draaien, met hun zwijgen, om de waarheid heen en komen niet op voor zichzelf terwijl ze dat diep in hun hart wel zouden willen. Hij/zij zwijgt terwijl hij/zij wil praten. Hij/zij zou zelf zo graag aandacht willen, maar durft dit niet te uiten. Hij/zij besteedt daarom maar veel zorg aan dat wat anderen willen. (Nico van der Voet)

Assertief zijn betekent dus niet dat je geen ja meer mag zeggen. Als je aan een verzoek wilt voldoen is dat uitstekend. Vaak durven we geen nee te zeggen uit angst om ruzie te krijgen, mensen te verliezen, onszelf schuldig te voelen enz. Als je jezelf altijd wegcijfert blijft er niets van jezelf over. Dit is niet goed voor jezelf maar ook niet voor een ander. Als iemand je een verzoek doet is het belangrijk goed te luisteren naar wat de ander zegt. Bedenk of je meteen wilt weigeren of dat je de beslissing wilt uitstellen. Wees duidelijk in wat je besluit, als je weigert zeg dan duidelijk nee. Vertel eventueel waarom je nee zegt. Herhaal bij aandringen je weigering. Blijf consequent, tenzij je van mening verandert. Het tegenovergestelde van subassertief gedrag is agressief gedrag. Agressief betekent wel voor jezelf opkomen, maar op een vervelende manier. Je snoert anderen de mond of maakt ze belachelijk. Het lijkt op autoritair gedrag. Je komt voor jezelf op door anderen onnodig te kwetsen.

Cursusinhoud

In de cursus die uitgaat van een Bijbels mensbeeld komen zaken aan de orde zoals:

Je identiteit als Christen;

- Hoe kan ik voor mezelf opkomen en wat is het verschil met "de onderste weg gaan";
- Hoe leer ik sociale vaardigheden en non verbale communicatie;
- Hoe kan ik spanningen in het samenleven met anderen onder controle krijgen en houden?;
- Hoe ga ik om met mijn gevoelens en de gevoelens van anderen?;
- Hoe leer ik op de juiste wijze als Christen te communiceren en grenzen te stellen?;
- Hoe ga ik om met agressiviteit.

De leermethodes voor deze training zijn:

- verschillende soorten rollenspelen,
- bijbelse voorbeelden en mogelijkheden voor oefeningen,
- verbale en non- verbale communicatie training,
- ontspanningstechnieken, groeps gesprekken,
- bijbelstudies en huiswerk opdrachten.

- In sommige lessen wordt gebruik gemaakt van videotraining.

Iedere les bestaat uit een theoretisch gedeelte waarin verschillende hulpmiddelen die tot een betere assertiviteit leiden besproken en beoefend worden. En na de pauze in de subgroepen worden praktische situaties geanalyseerd, besproken en beoefend. Ook komt iedere les een oefening in christelijke identiteit terug. Bij de cursus hoort een uitgebreid (153 blz) cursus-en werkboek wat in de loop der jaren aangepast is aan de ervaringen van de cursus.

Cursusleiding

Gerard Feller

Psychosomatische fysiotherapeut pastoraal therapeut

Coby Feller

Psychosomatische oefentherapeute

Voordat men op deze cursus kan inschrijven, dient er een intakegesprek plaats te vinden, waarin er wederzijds afgestemd wordt of de cursus wel voor u geschikt is, en verder wordt de motivatie getest om daadwerkelijk in de praktijk ook met deze cursus van 10 avonden te doen (U kunt zich inschrijven of meer info vragen via tel. 0348-563359).

De geplande lesavonden op maandagavond van 19.30-22.00 in najaar 2008 zijn:

- sept 15, 22, 29
- okt 6,20,27
- nov 3, 17, 24
- dec 1

Let op!! nu ook op donderdagmiddagen: van 13.00-15.30 uur

- sept 18,25
- okt 2,9,23,30,
- nov 6,20,27
- dec 4

De cursuskosten bedragen inclusief intake en uitgebreide cursusmap € 298 (alleen voor particulieren) te voldoen vóór aanvang van de cursus op bankrek. 35.23.13.498 tnv G.P.M. Feller te Oudewater. Veelal vergoeden bedrijven en instellingen deze cursus.

Stuur ons een email info@pastoraat.com voor meer informatie of om u op te geven voor de cursus, of bel telefoon 0348- 563359

De identiteitsvee een Satanist

Onze identiteit
bepaalt en
controleert wat we
doen, denken en
voelen.

Dit artikel is een gedeelte uit het boek 'De Rode Draak verslagen'. Dit is het tweede boek waarin Jim Wilder het LIFE Model uitwerkt, dat door hem en zijn team is ontwikkeld ten behoeve van de christelijke hulpverlening. Nadat hij in 'Met vreugde man zijn' de ontwikkeling van een mens naar volwassenheid heeft beschreven, schrijft hij in dit boek over de noodzaak van een liefdevolle gemeenschap. Jarenlange ervaring als hulpverlener heeft hem doen inzien dat een mens pas echt tot herstel kan komen wanneer hij is opgenomen door een gemeenschap die hem liefdevol opneemt en in zijn behoeften voorziet. Hij maakt dit op indringende wijze duidelijk aan de hand van zijn ervaringen met mensen die het slachtoffer zijn geworden van satanisch ritueel misbruik. Het is geen boek wat alleen de extremiteiten van sektes en de satanistische beweging beschrijft, maar vooral de tactiek en aantrekkingskracht op vooral jongeren met een zwakke identiteit. Het boek geeft inzicht in de psychodynamiek van groepsprocessen en laat vooral zien hoe een liefdevolle gemeenschap met Christus centraal, mensen kan leiden en bevrijden tot hun ware,

door God bedoelde identiteit in Christus en verbondenheid met elkaar.

Het afbreken van de bestaande identiteit

Wat gebeurt er als een doodgewoon iemand wordt veranderd in een lid van een destructieve groepering? In ieder geval maakt het heel wat uit op welke leeftijd iemand zich aansluit en hoe groot zijn betrokkenheid is. Desalniettemin hebben de jongvolwassenen die ik heb ontmoet, samen met hun familie, aangegeven dat zij een opmerkelijk snelle identiteitsverandering hebben doorgemaakt. Een blik op hun ervaringen laat ons zien welke mechanismen er in destructieve groepen worden gebruikt om de identiteit uiteen te doen vallen en weer opnieuw op te bouwen.

Deze mechanismen van identiteitsverandering komen terug in iedere discussie over hersenspoeling, religieuze bekering, therapeutische beïnvloeding en manipulatie. Al deze processen hebben gemeen dat zij invloed uitoefenen op iemands identiteit. Vooral hersenspoeling en manipulatie veranderen de identiteit op zo'n

ingrijpende manier dat mensen tot dingen in staat zijn, die zij daarvoor niet zouden hebben gedaan. Om zo'n verandering te bewerken, is het nodig om de oorspronkelijke identiteit af te breken zodat er ruimte komt om een nieuwe identiteit te creëren. In hoofdstuk 1 van het boek 'De Rode Draak verslagen', heb ik aangegeven dat er een overeenkomst moet zijn tussen de oorzaak en de aard van een beschadiging. Elk resultaat heeft zijn eigen oorzaak. Kogelgaten zijn afkomstig van kogels, wespensteken van wespen, hondenbeten van honden, en kattenkrabben van katten. Zouden de activiteiten van een satanist de resultaten kunnen produceren waarover wij hier nadenken? Met andere woorden, kan deze oorzaak een dergelijke beschadiging opleveren? Zou de manier waarop een satanist goed en kwaad omkeert, kunnen leiden tot hersenspoeling, mentale aandoeningen zoals posttraumatische stressstoornis (PTSS), borderline, een dissociatieve persoonlijkheidsstoornis, depressie, verwardheid, angst en het uitvallen van de persoonlijkheid?

Over het algemeen is onze identiteit

randering van

behoorlijk stevig en niet zo ontvanke-lijk voor nieuwe ideeën, maar er zijn momenten waarop het besef van ons *zelf* uiteenvalt en op een punt wordt gebracht, dat we anders naar onszelf gaan kijken. Op deze momenten kan onze identiteit ingrijpend worden gewijzigd. Een persoonlijkheid kan afgebroken worden als hij nog onvolledig is opgebouwd (zoals bij kinderen), of als er sprake is van zwakheden ten gevolge van tekorten (type-A trauma's), verwondingen (type-B trauma's), dan wel van misleidingen van het *zelf* (leugens). Wanneer deze zwakheden worden gecombineerd met een stressveroorzakende factor, staat de identiteit open voor verandering.

Hieronder noem ik verschillende manieren waarop een identiteit kan worden afgebroken. De eerste drie condities die de functie van de linkerhersenhelft uitschakelen, komen overeen met de drie manieren waarop de *hippocampus* (bibliothecaris)

overweldigd kan worden (zoals we in hoofdstuk 1 hebben gezien):

1. ernstige of aanhoudende pijn (hoog cortisolniveau);
2. hypnose en een toestand van trance (*split-attention* effect);
3. paniek of hevige schrik (zware overbelasting van de *amygdala*);
4. onderdrukking van de zintuiglijke functies, ontledigende meditatie of eentonig gezang;
5. psychoactieve drugs en hallucinogenen;
6. bijna-doodervaringen;
7. tekort aan slaap;
8. seksueel hoogtepunt (een orgasme veroorzaakt een tijdelijk uiteenvallen van het *zelf*).

Sommigen zullen in deze lijst toegangspoor-ten voor demonen ontdekken. Anderen herkennen hierin de ingrediënten van een hersenspoeling. Weer anderen zien

hierin de standaardervaringen met het satanisme en destructieve groepen terug. De gebeurtenis waar alles om draait, is de afbraak van de persoonlijkheid, waardoor degene die op dat moment in de buurt is, grote macht heeft om de opvattingen van deze persoon over wie hij is, dramatisch te veranderen. Dit proces wordt over het algemeen aangeduid met de term *hersenspoeling of manipulatie*.

Onze identiteit bepaalt en controleert wat we doen, denken en voelen. Door onze identiteit te veranderen, verandert ons denken. Iemand die onze identiteit beheerst, beheerst dus ook ons denken. Een levengevende gemeenschap zal ons altijd de waarheid over onze identiteit voorhouden, terwijl mensen die macht willen uitoefenen, ons besef van wie wij zijn willen aanpassen ten behoeve van hun eigen doelstellingen.

Het is onvoorstelbaar hoe snel een identiteitsverandering bij een onvolledige en

zwakke persoonlijkheidsstructuur kan plaatsvinden. Een persoonlijkheid kan door een proces van afbraak binnen twee of drie weken totaal worden veranderd. De weg naar het satanisme kan heel snel worden afgelegd als de mensen die langs de kant staan, hun werk goed doen. Daarentegen zullen tieners die experimenteren, maanden of jaren nodig hebben om deze neerwaartse spiraal op eigen kracht te doorlopen. Dit komt doordat zij niet de beschikking hebben over een kwaadaardig rolmodel om hun identiteit aan te spiegelen en er niemand is, die werkt aan de afbraak van hun bestaande identiteit. Mensen kunnen zichzelf niet met dezelfde intentie hersenspoelen als waarmee zij proberen het brein van anderen onder controle te krijgen.

Hierop is één uitzondering, en wel in situaties waarin een geleidegeest is betrokken. Geleidegeesten kunnen het uiteenvallen van een identiteit enorm versnellen. Op basis van wat ik bij satanisten

heb gezien, heb ik de indruk dat op het moment dat zij voor het weer bij elkaar brengen van de brokstukken van een geleidegeest afhankelijk worden, deze geesten in de steek laat en hen als het ware in hun krankzinnigheid laat wegzakken. Waarom zou iemand toestaan dat zijn identiteit wordt ontmanteld? Dit kan alleen maar als hij wordt misleid. Het plan van aanpak is duivels eenvoudig: *zorg dat de ander zich machteloos voelt en vertel hem dan dat datgene wat hem uit elkaar doet vallen, hem sterk en machtig zal maken*. Hoe harder hij zijn best doet, hoe meer hij uiteen zal vallen, hoe harder hij zijn best zal doen.

Georganiseerde groepen kunnen erg methodisch te werk gaan in hun pogingen om hun naar macht zoekende volgelingen te veranderen. Eén van de manieren om mensen te doen geloven dat zij machtig zijn, is hen alle pleziertjes te geven die zij willen – vooral die pleziertjes die verbo-

den zijn. Op deze manier kan een leider veel mensen tegelijkertijd het gevoel geven dat zij machtig zijn. Seks en drugs zijn daarbij krachtige hulpmiddelen, want zij zorgen ervoor dat een persoonlijkheid uiteen kan vallen terwijl niemand het ziet. Dit is de grote waarde van de seksuele uitspattingen die het satanisme kent. De seksuele magie die door Aleister Crowley voor het satanisme is ontwikkeld en door Gerald Gardner voor de wicca, maakt het mogelijk om een aantal verschillende vormen van verval van de persoonlijkheid te combineren. Wanneer het doel verschuift van plezier naar macht, kan seks worden gecombineerd met allerlei vormen van marteling. Laten we kort stilstaan bij enkele verschrikkelijke en ongelooflijke, maar toch ook gekuiste verhalen over het leven onder de leugen van de rode draak.

Het verhaal van een overlevende

Het volgende verhaal illustreert het proces van een traumatische afbraak van iemands persoonlijkheid. Ik heb het hier opgenomen om te laten zien hoe krachtig de uitwerking van sadistische martelingen kan zijn op de persoonlijkheid van een volwassene. Op grond hiervan is het dan ook niet moeilijk om een inschatting te maken van wat de impact zal zijn bij een kind of iemand met een verzwakte persoonlijkheid. Het is dan ook niet verstandig om hen dit verhaal te laten lezen. Dave raakte als jongeman bij het satanisme betrokken¹. Hij was op zoek naar genot en macht. Zijn begeleiders hielpen hem om zich voor te bereiden op hetgeen hem als 'de sensatie van zijn leven' was voorgespiegeld. Eerst hielden zij hem verscheidene nachten wakker door hem alleen te laten in een totaal verduisterde kamer waar het te koud was om in slaap te kunnen vallen. Dit was nodig, zo zeiden zij, om hem te reinigen. Vervolgens gaven zij hem een bewustzijnsveranderende drug, waarmee hij zich inbeelde dat hij zich in een warme kamer bevond, omgeven door zingende mensen. Toen werd hij geblinddoekt en gedwongen om aan een vreselijk ritueel mee te werken, dat elementen bevatte van zowel seksueel genot als marteling. Waar hij in het begin verwachtte dat dit hem seksueel zou opwinden, werd hem ineens duidelijk dat dit hem pijn, verschrikking en foltering zou brengen. Het werd zelfs zo erg dat Dave bang was dat hij het niet zou overleven. De leider prees Dave omdat hij eindelijk had gevonden wat hij echt prettig vond. Hij werd gepijnigd zodra hij liet merken dat hij de party helemaal niet prettig vond. Men vertelde hem hoeveel macht hij zou ontvangen en dat hij nu bij Satan en de groep hoorde. Door de combinatie van pijn, seksuele opwindings, onthouding

van zintuiglijke prikkels, trancetoestand, slaapgebrek, drugs, paniek en een bijna-doodervaring, raakte Dave's persoonlijkheid in verval. Hij was heel erg in de war. Wanneer hij hier later aan zou terugdenken, zou dit niet meer kunnen veranderen wat hij in deze toestand van persoonlijkheidsverval had gedaan.

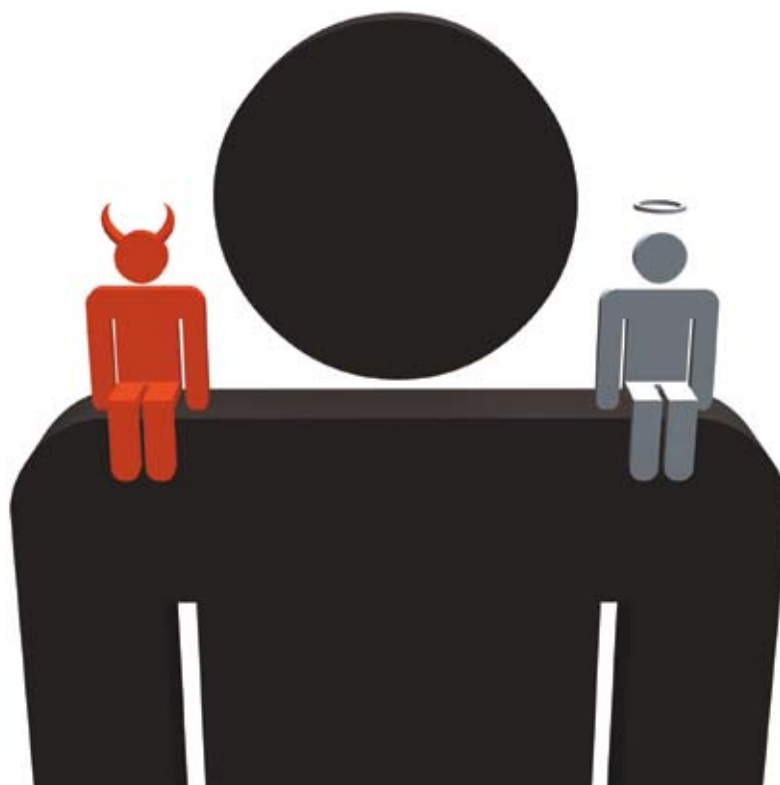
Om een verandering te bewerken in de boodschappen die hem waren ingeprint en zijn verwarde toestand, was het noodzakelijk om zijn persoonlijkheid tot op hetzelfde punt af te breken en daarna met andere boodschappen weer op te bouwen. U kunt zich wel voorstellen dat dit een verschrikkelijk vooruitzicht is en er niet veel mensen zijn die ernaar uitzien om de pijn van zo'n geplande reconstructie opnieuw door te maken. Het is dan ook door deze onwil om met pijn geconfronteerd te worden, dat destructieve groepen erop rekenen dat de persoon bij hen terug zal komen om hun identiteit te laten repareren. 'Wij weten wie je bent', zeggen ze dan, 'en wat je wilt!'

Hoe kon Dave weten dat wat hem was verteld, niet waar was? Hij had toch zelf aan deze handelingen meegedaan? Zijn lichaam leek er ook positief op te reageren. Bij wie zou hij moeten aankloppen? Stel dat hij naar uw kerk zou gaan. Zou hij iets durven vragen als u of uw God zou denken dat hij iemand was die een dergelijke vorm van perversie lekker vindt? Als niemand in uw kerk over deze dingen spreekt, lijkt het inderdaad alsof de satanisten gelijk hebben: alleen zij weten wie Dave is.

Intussen gingen er allemaal rode lampjes branden, die vertelden dat het met de samenstelling van Dave's identiteit niet helemaal goed was gegaan. Hij werd verscheurd door woede en angst. Hij voelde zich afwisselend moordzuchtig en suïcidaal. Hij had een hopeloos gevoel over relaties. Zijn seksuele gedachten waren een mengelmoes van pijn en genot, opwinding en angst. Als zijn brein hem vertelde dat hij hier toch echt van genoten had, raakte hij in paniek. Hij voelde zichzelf als het ware in fragmenten uiteenvallen en als het erop aankwam was dit nog het meest angstaanjagende van alles.

Het werd tijd om iemand op te zoeken die wist hoe hij zichzelf weer bij elkaar kon rapen – iemand die hem echt zou kunnen helpen. Die avond werd er opnieuw een ritueel uitgevoerd. Het werd tijd om daar naartoe te gaan. Dat was de plaats waar hij thuishoorde.

Er schuilt trouwens een grote tegenstrijdigheid in de manier waarop satanisten op elkaar betrokken zijn. Van alle mensen zijn zij degenen die het meest in een isolement verkeren. Zij vertrouwen niemand en verkiezen macht en angst boven liefde

en geborgenheid. Maar omdat zij mensen zijn, zoeken zij ook nabijheid. Zij zoeken constant contact met elkaar en hebben seks met iedereen. Ik ben van mening dat satanisten zo veel tijd met elkaar doorbrengen omdat hun manier om zich met elkaar te verbinden, hen niet echt bevredigt. Rituelen zijn tijdrovende en afmattende bezigheden, maar het kost ook veel tijd om echte behoeften te bevredigen. Naarmate de tijd verstreek, werd het voor Dave steeds belangrijker om te proberen zichzelf weer in de hand te krijgen. Hoe meer hij uiteenviel, hoe meer de behoefte aan controle aan hem trok. Het was voor hem duidelijk dat degenen die zichzelf in de hand hadden, macht bezaten. Om meer macht te verwerven, deed hij aan steeds meer rituelen mee. Maar hoe beter hij meedeed, hoe meer zijn behoefte naar macht groeide. Elke keer als Dave terugging, werd het moeilijker voor hem om te geloven dat hij het niet prettig vond wat daar gebeurde. Daar kwam bij dat hij – om meer kracht te ontvangen – steeds ergere dingen moest doen. Toen hij merkte dat hij door het plannen van deze rituelen al opgewonden werd, wist Dave zeker dat hij deze dingen prettig vond. Deze gedachte alleen al was genoeg om hem in een toestand van totale desintegratie te brengen.

Ondertussen werd Dave in zijn groep met een probleem geconfronteerd. De rituelen bleken al spoedig uiteen te vallen in handelingen die hij bij iemand deed, en handelingen die iemand bij hem deed. Nu staan satanisten niet bekend als

mensen die akelige dingen zomaar over zich heen laten komen. Vergelding is heel gebruikelijk². Daarom willen zij een ander liever niet iets aandoen, als zij weten dat deze het hem later betaald zal zetten. Het doen van onnatuurlijke dingen lijkt dus als vanzelf om een slachtoffer te vragen. Ook Dave had al snel door dat hij voorzichtig moest zijn in het kiezen van zijn slachtoffers.

Kinderen vormden de beste oplossing voor dit probleem. Niet alleen omdat zij zich niet konden verdedigen. Zij waren ook niet in staat om weerstand te bieden, te ontsnappen of wraak te nemen. Bovendien was het zo tegennatuurlijk om kinderen te misbruiken dat hij hierdoor bij zeer krachtige geesten in het gevlei kon komen. Ook God hield van kinderen. Daarom moest hun vernedering en vernietiging wel krachtige magie zijn. Kortom, kinderen waren het volmaakte slachtoffer. Daarbij kwam dat niemand hen zou geloven, dus ook in dat opzicht hoefde hij zich geen zorgen te maken.

Zijn groep eiste van hem dat hij de kerkdiensten bleef bezoeken. Via kerken, scholen of clubs zou hij immers aan een kind kunnen komen. En als dat niet lukte, zou hij er zelf een kunnen verwekken. Als alternatief gebruikte hij bij zijn rituelen echter meestal een dier. De meeste beginners en tieners kiezen voor deze optie. Het martelen van dieren zorgt ervoor dat er grote hoeveelheden adrenaline in hun bloed worden aangemaakt. Door het verzamelde bloed vervolgens op te drinken, kon de groep zich hiermee bedwelmen.

Dave ging bijna onderuit toen hij zijn eerste mensenoffer bracht, maar men had hem gezegd dat de desintegratie die hij ervoer, een spiritueel hoogtepunt was. Dus bleef hij en ging op zoek naar meer van deze hoogtepunten. Hij had deze nodig om de woede en ellende die zich aan hem opdrongen, te compenseren. Onderhand was Dave bijna behoorlijk gewend geraakt aan de opdringerige gedachten die hem lastigvielen als hij probeerde te rusten. Akelige beelden en gevoelens van angst gingen door hem heen wanneer hij zijn façades even liet zakken. Drugs en gedwongen seks hielpen hem soms om in slaap te komen, maar steeds meer leek zijn lichaam er een eigen leven op na te houden. Hoofdpijnen, verkoudheden, pijnen en seksuele verlangens leken te komen en te gaan wanneer zij wilden. Dave probeerde dit onder controle te krijgen door zichzelf kleine sneetjes toe te brengen of zijn vinger in de vlam van een kaars te houden. Hij was lichtgeraakt en voelde zich niet op zijn gemak wanneer hij de situatie niet onder controle had. Dan kon het gebeuren dat hij zomaar tegen iemand in woede uitbarstte – tenzij de ander iemand was met meer macht als hij.

Dave had een dringende behoefte aan rust, maar als hij verslapte was er altijd wel weer een satanist, machtiger als hij, die hem als doel uitkoos. Het was ondenkbaar dat hij de groep zou kunnen verlaten. Er was slechts één uitgang en deze leidde rechtstreeks naar de hel. Zijn brein liet hem verschrikkelijke beelden zien. Merkwaardig hoe snel heerszucht zijn aantrekkingskracht kon verliezen. Hij voelde zich misselijk. Een gevoel van totale walging had zich van hem meester gemaakt. Wie anders dan Satan zou hem nog willen hebben?

In de kerk kon Dave nauwelijks zijn minachting verbergen voor de mensen die naast hem zaten en zwijgend aan het Avondmaal deelnamen. Deze dwazen zouden nooit in staat zijn om zijn rituelen met echt bloed en echt vlees uit te voeren. “Daarom maakt iemand die op onwaardige wijze van het brood eet en uit de beker van de Heer drinkt, zich schuldig tegenover het lichaam en het bloed van de Heer”, zei de voorganger toen zij aten. ‘Zeker’, dacht Dave bij zichzelf, ‘zelfs hier zeggen ze dat ik rijp ben voor de hel. Maar voordat het zover is, zal ik ze eens wat laten beleven.’

Maar er gebeurde niets toen hij van het brood at.

‘Ik denk dat deze God zich niet aan zijn dreigementen houdt’, dacht hij. ‘Waar-schijnlijk is Hij er te zwak voor.’

Het was inderdaad zo dat hij geen geestelijke ervaring kreeg, die zijn ervaring van

het mensenoffer kon evenaren. Hoe meer Dave vervreemd raakte, hoe meer zijn mogelijkheden zich beperkten tot het imponeren van satan. Net als ieder ander heeft ook een satanist het nodig om met iemand verbonden te zijn, die hem – wanneer hij dat nodig heeft – vertelt wie hij werkelijk is.

Het zou moeten werken.

Dave vertoonde tekenen van depressie, angst, posttraumatische stress, drugsverslaving, slaapstoornis, seksuele stoornissen, dissociatie, sociaal isolement, verwardheid en paranoia. Als dit de beschadigingen zijn, die aan een volwassen persoonlijkheid worden toegebracht, wat zullen wij dan voor schade aantreffen bij kinderen die als een slachtoffer voor Satan worden opgevoed? Er is meer dan voldoende trauma aanwezig om een jonge identiteit zeer ernstig te beschadigen: meervoudige persoonlijkheden, borderline en ervaringen die te verschrikkelijk zijn om te herinneren. Het is meer dan genoeg om de schade te verklaren, die ik als hulpverlener zie. De verhalen van kinderen in het satanisme zijn al in verschillende boeken verteld. Men kan daarbij onderscheid maken in verhalen van kinderen die in satanische gezinnen zijn opgegroeid en verhalen van kinderen die via crèche, kleuterschool, zondagsschool of professionals zoals kinderartsen en tandartsen met het satanisme in aanraking zijn gekomen. Ik wil de geïnteresseerde lezer hier wijze op verschillende (Engelstalige) titels die in de bibliografie zijn opgenomen. Sommige verhalen, zoals *Unspeakable Acts*, zijn door een journalist opgetekend, andere zijn door ervaringsdeskundigen geschreven.

Toch blijft onze maag ons bepalen bij de vraag: ‘Hoe is het mogelijk? Hoe konden zij dat doen? Wat ging er door hen heen? Het is daarom tijd voor een laatste uitstapje naar het hol van de rode draak om te zien hoe gewone mensen denken over het buitengewone kwaad dat zij doen. Het antwoord laat zich vinden in de kromme logica van het occulte denken. Eerder in dit hoofdstuk hebben we gezien dat het overtreden van regels gewone mensen het gevoel kan geven dat zij bijzonder zijn. We zagen dat mensen door dit te doen, anderen kunnen imponeren of intimideren, zelfs boze geesten. We zullen nu een stap verder gaan. Als we de logica van de angst als uitgangspunt nemen, dan mogen we aannemen dat wetten zijn bedoeld om mensen angst aan te jagen. Zij hebben als doel om machtige mensen te beschermen en gewone mensen gewoon te houden. Echter, het verborgen (occulte) geheim om macht op te sporen, is om precies het tegenovergestelde te doen als de gangbare wetten ons voorschrijven.

Deze omkering zal tevoorschijn brengen wat voor angstige, gewone en alledaagse mensen verborgen is.

Lees verder :

Dr. E. James Wilder, *De rode draak verslagen: bouwen aan een liefdevolle gemeenschap*, Archippus Boeken, Enschede 2008. Prijs € 24,95 , 376 pagina's, isbn 978-90-79011-02-5

Noten

- 1 Zoals bij alle verhalen in dit boek, zijn de ervaringen van Dave samengesteld uit verschillende getuigenissen die mensen mij hebben verteld. Enkele onderdelen heb ik met opzet enigszins aangepast om te voorkomen dat iemand hieruit de kennis kan opdoen om de identiteit van een ander te veranderen. Hoewel de ernst van het trauma correct is weergegeven, heb ik het achterliggende proces wat vaag gehouden. Dit zal deskundigen niet ontgaan, maar het belet de gemiddelde lezer niet om te begrijpen waar het om gaat: persoonlijkheden kunnen worden ontmanteld.
- 2 Maury Terry beweert in *The Ultimate Evil* (1987) dat het motief van de Zoon van Sam voor zijn moordpartijen in New York deels is ingegeven door afgunst en vergeldingsdrang vanwege seksuele verhoudingen tussen sekteleiden. Geld, drugs, filmrechten en andere zakelijke overeenkomsten hebben ook geleid tot geweld en doodslag. Zakelijke afspraken worden met angst bezegeld en niet door een contract. Men moet daarom uitermate voorzichtig zijn in de omgang met mensen die te maken hebben met vergelding.

Het life model en de theologie 2

Het LIFE Model beschrijft de ideale ontwikkeling van de mens in bijbels perspectief. Dit laatste wordt door sommigen betwist, vandaar dat ik in dit artikel, dat ik twee delen wordt gepubliceerd, stil wil staan bij de verhouding tussen het LIFE Model en de theologie. Ik doe dit aan de hand van de vijf factoren die volgend het LIFE Model bepalend zijn voor een 'vervuld' leven. De eerste twee zijn in deel 1 besproken. Ik pak nu de draad op bij de derde factor.

Het kunnen herstellen van schade
Het LIFE Model beschrijft hoe de mens

van zijn inspanningen kan herstellen door uit vreugde kracht op te bouwen en vanuit heftige emoties naar vrede terug te keren. *Kamp Vreugde* is de plaats waar hij rust vindt en op adem kan komen om er vervolgens weer met nieuwe energie op uit te trekken. Wanneer een mens zich deze vaardigheid goed eigen heeft gemaakt, kan hij de dynamiek van het leven aan en beschikt hij over de flexibiliteit om – wanneer hij ten val komt – weer op te staan. Uiteraard kent dit vermogen ook grenzen en worden de medemens en de gemeenschap gezien als instrumenten om iemand

op te vangen en te ondersteunen wanneer het hem echt te veel is geworden. Zo ziet het ideaalbeeld eruit. Zo heeft de Schepper het volgens het LIFE Model bedoeld. Vreugde als drijvende kracht in ons leven. Dat is iets waaraan veel christenen erg moeten wennen. De calvinistische traditie heeft over het algemeen meer op met begrippen als *degelijkheid* en *deugdelijkheid*. Daarin draait het om Gods eer en niet om ons eigen verlangen naar plezier en geluk. Vreugdevol genieten roept de associatie op met 'vleselijke begeerten die voorkomen uit de verlokkingen van de zonde'.

Toch is er een niet onbelangrijke stroming in de theologie die het LIFE Model ondersteunt ten aanzien van de centrale positie van vreugde. In de christelijke literatuur staat vooral John Piper bekend om zijn vele geschriften over dit thema. Hij noemt zichzelf een christelijke *hedonist*¹. Daarmee bedoelt hij dat het hoogste doel van de mens is God te verheerlijken door eeuwig van Hem te genieten². In de eerste plaats geeft hij daarmee aan dat het vreugdevol genieten inderdaad het centrum van ons bestaan moet zijn. Alles draait om positieve emoties, genot en vreugde. In de tweede plaats verbindt hij deze emoties met God. Het gaat er om dat wij onze vreugde in Hem vinden. Hoe moeten wij dit verstaan?

In het eerste hoofdstuk van zijn boek *Verlangen naar God* legt Piper uit dat God Zelf zijn diepste drijfveer heeft in vreugde. Een belangrijke tekst uit zijn betoog is Psalm 115:3: "Onze God is in de hemel, Hij doet wat hem behaagt". Deze tekst

zegt niet alleen dat God datgene doet wat Hem vreugde geeft, maar ook dat deze vreugde diep is geworteld in Zijn soevereiniteit. Er is niets, maar dan ook niets wat Zijn plannen kan belemmeren, ook het kwade niet. Zijn handelen is niet beperkt door de goede werken van de mens of de mooie kant van de natuur. Ook zonde en pijn hebben daarin hun plaats. Omdat God geen zonde kent, kan dit bij Hem alleen maar tot vreugde leiden als Hij haar beziet vanuit het perspectief van Zijn verlossingsplan dat bezig is zich te ontvouwen en in alle opzichten goed is. Vanuit deze invalshoek bezien, heeft het kwaad de functie om het goede te versterken en draagt het – hoe lelijk het op zichzelf ook is – uiteindelijk bij aan Zijn heerlijkheid. Dit betekent dat Gods vreugde wordt gevoed door de wetenschap dat Zijn heerlijkheid uiteindelijk alle kwaad zal uitbannen.

Als dit zo is, dan heeft het LIFE Model met de beschrijving van *vreugde* als diepste

drijfveer van het menselijk handelen een aspect te pakken waarin de mens zich volop beelddrager van zijn Schepper betoont. Het LIFE Model beperkt zich ook hier weer tot de natuurlijke processen en maakt ons duidelijk hoe moeder, vader en andere personen in de omgeving van het kind hem leren om vanuit moeilijke emoties de weg naar vreugde terug te vinden. De veiligheid die door de ander wordt geboden en het groeiend besef dat omstandigheden weer kunnen verbeteren, zijn belangrijke elementen in deze uiterst functionele training die de mens tot een flexibel en veerkrachtig wezen maken. Het ingeschapen vermogen van mensen om te herstellen reikt ver. Bij de behandeling van A- en B-trauma's kan op deze manier veel worden bereikt. Toch ontleent zij haar kracht ten diepste uit haar heenwijzende rol naar de Schepper en Zijn verlossingsplan. Zonder dat zit er onder vreugde namelijk geen echte bodem.

In Matteüs 13:44 vertelt Jezus ons waar het uiteindelijk op aan komt: "Het is met het koninkrijk van de hemel als met een schat die verborgen lag in een akker. Iemand vond hem en verborg hem opnieuw, en in zijn vreugde besloot hij alles te verkopen wat hij had en die akker te kopen". Dit is de vreugde waarom het gaat: de vreugde die ons vervult wanneer wij de heerlijkheid van het Koninkrijk ontdekken, en al het andere doet verbleken. Met het binnengaan in Zijn Koninkrijk komen wij in aanraking met Zijn heerlijkheid en beseffen we dat deze ons voorziet in alles wat we nodig hebben. Dit is wat Piper bedoelt met zijn oproep dat wij onze vreugde moeten vinden in Hem. De vreugde waarover het LIFE Model spreekt, is een *afgeleide van* en een *heenwijzing* naar deze diepere vorm van vreugde en zou – als het goed is – hierin zijn wortels moeten vinden. Daarmee reikt de theologie verder dan het LIFE Model.

Er zijn bij dit item nog twee andere uitwerkingen te noemen waarin de theologie verder reikt dan het LIFE Model. Dat is het vinden van herstel door middel van innerlijke genezing en bevrijding van boze machten. Beiden zijn gebaseerd op het feit dat de mens door zijn wedergeboorte mag weten dat de Heilige Geest in hem woont en direct betrokken is bij 'de vernieuwing van zijn gezindheid' (Rom. 12:2). Beiden gaat ook uit van de inzet van betrokken medegelovigen. Bij innerlijke genezing wordt de Geest van God actief betrokken bij de verwerking van trauma's. K.J. Kraan die de innerlijke genezing in Nederland heeft geïntroduceerd, spreekt in dit kader daarom niet meer van *psychotherapie*, maar van *pneumatherapie*³. Uitgangspunt is dat de Schepper de heilheid van de mens voor ogen heeft en Hij als geen

ander weet wat daarvoor nodig is. Door de werking van de Heilige Geest kan dit aan de mens worden geopenbaard. Tevens kunnen er door de kracht van de Geest dingen gebeuren, die boven bidden en denken uitgaan. In de dienst der bevrijding geeft men zich rekenschap van het feit dat er achter de voor ons waarneembare werkelijkheid een geestelijke wereld schuilgaat, waarin zich geestelijke wezens – engelen en demonen – bevinden. Deze wezens houden zich op in twee rijken die met elkaar in strijd zijn: het Koninkrijk Gods en het rijk der duisternis. Men gaat ervan uit dat deze strijd ook invloed uitoefent op de wereld zoals wij die kennen. Dit betekent onder meer dat boze machten greep kunnen krijgen op mensen en hun omstandigheden. De kracht van God is echter sterker en kan mensen uit hun benarde positie bevrijden.

Samenvattend kom ik tot de slotsom dat het LIFE Model ook in zijn beschrijving van de wijze waarop mensen tot herstel komen, prima aansluit bij de bijbelse boodschap. Het laat zien hoe zeer de mens naar Gods beeld en gelijkenis is geschapen en welke enorme mogelijkheden voor herstel dit (nog steeds) biedt. Toch ziet de theologie verschillende wegen om daar in Gods kracht aan voorbij te gaan. Door de inwoning van de Heilige Geest is een vernieuwing mogelijk die de mens op een andere wijze nooit kan bereiken. Hier wordt pas goed duidelijk dat de processen die het LIFE Model beschrijft een heenwijzende functie hebben en vragen om een verdieping in een relatie met de hemelse Vader.

Het Kunnen Ontvangen en Geven

In het LIFE Model wordt de ontwikkeling naar rijpheid uitgedrukt door de balans tussen *ontvangen* en *geven*. Een baby is in alles van zijn moeder afhankelijk en moet het dus voornamelijk hebben van ontvangen, terwijl een oudere door zijn wijsheid en levenservaring veel te geven heeft. Daar tussenin groeit een mens – door leven te ontvangen – in zijn vermogen om leven te geven.

In essentie is datgene wat hem gegeven wordt, onverdiend. Dit is vooral bij een baby goed zichtbaar. Daarom meent het LIFE Model m.i. terecht dat het leven begint bij *genade*.

In zijn boek *Genade, wat een wonder!* maakt Philip Yancey ons duidelijk dat wij vervreemd zijn geraakt van wat de werkelijke betekenis van genade is. Hij stelt vast dat de wereld om ons heen zich juist kenmerkt door genadeloosheid, terwijl ook de kerk het woord van een andere lading heeft voorzien. Dit heeft ertoe geleid dat hij het woord genade grondig is gaan wantrouwen⁶.

Hij bouwt zijn betoog op aan de hand van vele uitgebreide verhalen, waardoor zijn standpunt moeilijk is samen te vatten. Toch is de manier waarop hij de genadeloosheid van de wereld schetst goed te vangen in het volgende citaat: 'Al vanaf de kleuterschool wordt ons geleerd hoe we ons in een wereld van ongenade staande moeten houden. Loon naar verdienste. De morgenstond heeft goud in de mond. Wie niet werkt zal ook niet eten. Voor niets gaat de zon op. Sta op je rechten. Hebben

Het LIFE Model geeft ons een ideaalbeeld van de menselijke ontwikkeling.

is hebben en krijgen is de kunst'.⁷ Ten aanzien van de kerk merkt hij op dat deze hem vertrouwd had gemaakt met 'een beeld van God die de rekening bijhield, die mijn goede en slechte daden afwoog en die altijd tot de conclusie kwam dat ik tekortschoot'.⁸ Yancey geeft (met opzet) geen definitie van genade, maar probeert haar te beschrijven met behulp van talloze anekdotes. Enkele aspecten van genade die hij noemt en in het kader van ons onderwerp van belang zijn, geef ik hieronder weer.

- Genade is iets dat van buitenaf komt, als een gave, niet als een prestatie (p. 33); tevens wordt zij gratis verleend aan mensen die dat niet verdienen (p. 41, 67).
- Jezus beschreef een wereld die door-drenkt was van Gods genade; een wereld waarin de zon schijnt en de regen valt op goede en slechte mensen; waarin de vogels gratis voedsel verzamelen, zonder dat ze dat door ploegen en oogsten verdienen; waarin wilde bloemen, waaraan geen zorg besteed wordt, zomaar op de rotsachtige hellingen tot bloei komen. Zoals een bezoeker uit een ander land de dingen opmerkt die de mensen die er wonen ontgaan, zo zag Jezus overal genade (p. 45-46).
- Jezus vertelde over een God die voorbijgaat aan een zeer godsdienstige Schriftgeleerde en zich juist keert tot een alledaagse zondaar die smeekt: 'God, wees mij genadig' (Luc. 18:13). In feite laat God door de hele Bijbel heen een opmerkelijke voorkeur zien voor echte boven goede mensen (p. 55, vgl. Luc. 15:7).
- Genade betekent dat we niets kunnen doen waardoor God ons meer of

minder zal gaan liefhebben (p. 70). Liefhebben betekent dat Hij ons ziet zoals Hij ons bedoeld heeft (p. 180).

Al deze aspecten komen opmerkelijk dicht bij het LIFE Model, waarin oprechte liefde en het geven van leven vooropgaan en het er niet zo zeer om gaat wat iemand doet, maar om wie hij is. Gods genade is zo breed als het leven en wordt om niet gegeven. De uitwerking hiervan in de beschrijving van de menselijke ontwikkeling conform het LIFE Model lijkt mij daarom helemaal in overeenstemming met wat de Schrift hierover leert. Toch is hiermee niet alles gezegd, want in de Bijbel is genade méér dan een onverdiend geven. Haar reikwijdte is niet alleen breed, maar ook onmetelijk diep. Het is immers niet alleen zo dat genade iets is dat de mens niet heeft verdiend, deze genade neemt ook de plaats in van iets anders dat de mens wel heeft verdiend, namelijk: straf! Bijbelse genade is naast geven ook vergeven. Ph. Yancey verwoordt het als volgt: 'Maar als ik aandachtig luister, hoor ik in de luide fluistering van het Evangelie dat ik niet gekregen heb wat ik verdiende. Ik verdiende straf en geen vergeving. Ik verdiende toorn en ontving liefde. Ik verdiende gevangenschap vanwege mijn schuld, maar in plaats daarvan werd mij alles kwijtgescholden en kon ik met een schone lei beginnen'.¹⁰

Het LIFE Model geeft ons een ideaalbeeld van de menselijke ontwikkeling. Om begrijpelijke redenen is de dimensie van genade als het tegenovergestelde van straf hier buiten beschouwing gelaten. Mijns inziens is dit terecht, want als de zondeval niet zou hebben plaatsgevonden, was deze dimensie ook helemaal niet nodig geweest. Maar laten wij wel wezen, het LIFE Model spreekt niet alleen over de *ideale* ontwikkeling. Ontsporing en scheefgroei worden uitgebreid aan de orde gesteld en ook dan missen we een verwijzing naar schuld en straf. In de analyse hiervan beperkt men zich tot het beschrijven van de psychologische processen en kiest men er bewust voor om deze niet theologisch te duiden.

Dit brengt de moeilijke vraag naar boven of het LIFE Model hiermee niet een ander mensbeeld hanteert dan de Bijbel doet. Naar mijn mening is dit inderdaad het geval. Dat betekent echter niet dat dit daarom ook meteen een on-Bijbels mensbeeld is. Ik zal proberen uit te leggen wat ik hiermee bedoel. Ik denk namelijk dat het LIFE Model een correcte beschrijving geeft van hoe de Schepper de mens heeft bedoeld en hoe weinig er in werkelijkheid van deze bedoeling terecht komt. Tegelijkertijd moet van deze beschrijving worden gezegd dat zij beperkt is omdat zij

uitsluitend de psychologische en neurobiologisch kant van de mens belicht.¹² Zij beschrijft alleen de zijde van de schepping en de cultuur, en laat de verlossing buiten beschouwing. Daarom hebben we – naast het psychologisch mensbeeld – ook het bijbels mensbeeld nodig om ons een completer beeld van de mens te vormen. Als we bijvoorbeeld op basis van de psychologie menen vast te stellen dat de mens niet door en door slecht is, dan weten we vanuit de theologie dat dit te danken is aan Gods algemene genade en het feit dat er in hem nog een rest aanwezig is van zijn beelddragerschap.

Ph. Yancey schrijft in zijn boek ook over een zekere spanning in de manier waarop God over de mensheid denkt. Enerzijds houdt Hij van ons, anderzijds walgt Hij van ons gedrag. God verlangt er vurig naar om iets van Zijn eigen beeld in mensen weerspiegeld te zien, maar op z'n best ziet Hij wat scherven van dat beeld. Desondanks kan Hij ons toch aanzien als Zijn geliefden. Dit kan alleen omdat Hij geen deel uitmaakt van onze werkelijkheid en buiten de tijd staat. 'Als Hij neerkijkt op de grafiek van mijn leven, dan ziet Hij geen bochtige afwijkingen van goed naar kwaad, maar in plaats daarvan een rechte lijn van het goede: de goedheid van Gods Zoon die op een moment in de tijd is verkregen en voor alle eeuwigheid geldt'.¹³ Het LIFE Model beschrijft deze rechte lijn en probeert vanuit de psychologie een bijdrage te leveren om mensen zo veel mogelijk in de gelegenheid te stellen om deze lijn te benaderen. Deze poging is lovenswaardig omdat men dit wil doen binnen de kaders die de Schrift stelt.

Bovendien laat men niet na om duidelijke vingerwijzingen te plaatsen, ditmaal door het woord *genade*. Het is vervolgens aan de theologie om de rest van het verhaal te vertellen.

Het hebben van een thuisbasis

Het LIFE Model onderstreept het belang van *Kamp Vreugde*: een plek waar je je thuis voelt, tot rust kunt komen en nieuwe energie kan opdoen. Voor een baby is deze plek zijn moeder. Zij staat altijd voor hem klaar en bij haar vindt hij onvoorwaardelijke liefde. Het kind groeit en de personen waar hij geborgenheid vindt, veranderen, maar wat niet verandert, is dat hij gedurende zijn gehele leven de behoefte aan een thuisbasis blijft houden. Zelfs een oudere die zijn omgeving zo veel te bieden heeft, kan het niet stellen zonder de steun en support van de gemeenschap waarvan hij deel uitmaakt. Als zijn gezondheid hem in de steek laat, kan het zijn dat hij op hen moet leunen. Maar ook als hij nog volop van het leven kan uitdelen, kan hij niet zonder de steun en het vertrouwen van zijn omgeving. Zonder dat kan hij niet functioneren. Een mens heeft te allen tijde een plaats nodig waar hij zichzelf kan zijn en bemoedigd wordt en vertrouwen krijgt. Ook al heeft hij nog zo veel te geven, hij blijft het nodig hebben om te ontvangen. Het LIFE Model kent hiermee het besef van *afhankelijkheid* een centrale plaats toe. Daarmee onderscheidt het zich van de reguliere ontwikkelingspsychologie waar vooral de ontwikkeling tot *onafhankelijkheid* wordt benadrukt.¹⁴ Net zoals vrijheid alleen maar mogelijk is in gebondenheid, geldt dat echte volwassenheid alleen maar

mogelijk is in afhankelijkheid. Ten diepste verwijst deze afhankelijkheid naar onze afhankelijkheid van God.

Het LIFE Model is een psychologisch model met een holistische benadering. Hiermee bedoel ik dat men zich weliswaar heeft beperkt tot het beschrijven van de psychologische processen, maar deze nadrukkelijk plaatst in een context die veel en veel breder is. Zo wordt een mens niet los gezien van zijn Schepper, maar heeft men er bewust voor gekozen om de theologie aan de theologen te laten. Op dezelfde manier wordt de mens niet los gezien van zijn sociale omgeving, maar heeft men de sociologie aan de sociologen gelaten. Men volstaat door neutraal te spreken over 'de gemeenschap waarvan men deel uitmaakt' en het grote belang daarvan te onderstrepen: een mens heeft een gemeenschap nodig om te kunnen uitgroeien tot de persoon die hij mag zijn.

Voor de theologie moge echter duidelijk zijn dat met de term *gemeenschap* ook de christelijke *gemeente* wordt aangesproken. Onder *gemeente* versta ik dan de gemeenschap van gelovigen die het hart dat Jezus geeft, hebben ontvangen en zich met elkaar richten op een verandering naar Zijn beeld en gelijkenis. In deze gemeenschap spannen mensen zich in om elkaar te bemoedigen en aan te sporen om hun Heer te dienen en na te volgen, niet alleen met wat zij doen maar vooral door wie zij zijn. Daarmee oefenen zij een grote aantrekkingskracht uit op hun omgeving, omdat mensen zien dat zij dit nodig hebben maar dit in de postmoderne, individualistische samenleving onvoldoende ontvangen.

Het behoeft geen betoog dat dit niet het beeld is dat veel mensen hebben bij een gemeente. Zij zien de gemeente vooral als een instituut met de zondagse *eredienst* als kernactiviteit. Toch is dit niet de manier waarop de Bijbel over de gemeente spreekt. Daar wordt zij vooral omschreven als een liefdevolle gemeenschap. R. Gutierrez wijst in dit verband op het feit dat Jezus spreekt over Zijn kerk (Matt. 16:18) en dat de apostel Paulus Christus het fundament van de kerk noemt (1 Kor. 3:11).¹⁵ Dit houdt in dat Zijn herderlijke eigenschappen ook deel behoren uit te maken van het gemeente-zijn. De gemeente is vooral een pastorale gemeente. Dat dit veelal niet zo is, moge duidelijk zijn. Ph. Yancey bijvoorbeeld spreekt zich bijzonder kritisch uit over de kerk als hij zegt dat zij 'maar al te vaak een spiegel ophoudt waarin de maatschappij om haar heen weerkaatst wordt in plaats van een venster te zijn waardoor een andere weg zichtbaar wordt'.¹⁶ Veel kerken menen (terecht) dat het hun opdracht is zich naar

buiten te richten en hun omgeving met de Here Jezus in aanraking te brengen, maar doen dit vanuit een positie waarin zij zich onvoldoende bewust zijn wat het leven met Christus betekent voor de individuele gelovige en zijn gemeenschap.¹⁷

Ik ben van mening dat de essentie van de bijbelse betekenis van de gemeente die van een liefdevolle gemeenschap is en dat het LIFE Model hierop terecht de aandacht vestigt. Omdat het LIFE Model alleen de psychologische aspecten beschrijft, spreekt het niet over de gemeente als zodanig, maar indirect wordt de manier waarop wij gewend zijn om ons gemeente-zijn uit te drukken wel onder kritiek geplaatst. In veel opzichten voldoen wij immers niet aan de manier waarop hier (en in de Bijbel) over gemeenschap wordt gesproken. Er is dus werk aan de winkel om de gemeente hierin toe te rusten en daarbij kunnen we veel van het LIFE Model leren.

Ten slotte

In dit artikel heb ik geprobeerd om de verhouding te bepalen tussen het LIFE Model en de theologie. Herhaaldelijk heb ik aangevoerd dat het LIFE Model zichzelf de beperking oplegt door uitsluitend de psychologische processen te beschrijven. Daardoor kijkt men niet verder dan de geschapen werkelijkheid en stelt men zich terughoudend op om méér over God te zeggen dan uit Zijn schepping kan worden waargenomen. Omdat het LIFE Model echter door christenen is ontwikkeld, toont men zich wel gevoelig voor de door God ingegeven scheppingsorde en gebruikt men deze telkens opnieuw om naar de God van de Bijbel te verwijzen. Daarbij deinst men er ook niet voor terug om het hart dat Jezus geeft als de essentie van hun model te benoemen.

Hoewel het volkomen legitiem is om zich bij de beschrijving van een complex onderwerp beperkingen op te leggen en dat er van psychologen wordt verwacht dat zij zich als *professionals* uitsluitend uitspreken over hun vakgebied, heeft deze benadering ook een valkuil. Een valkuil die voor velen al noodlottig is geworden, zoals ik in het onderdeel over *kritiek* al heb aangegeven. Doordat men het onderwerp waarover men schrijft, afbakent, kan namelijk heel gemakkelijk de indruk ontstaan dat er sprake is van een onderscheiden terrein voor de psychologie en voor de theologie. Men zou dan kunnen denken dat er een gebied is waar de psychologie alles voor het zeggen heeft en de theologie niets en *vice versa*. Een dergelijke fragmentering van de werkelijkheid heeft in onze cultuur immers al geleid tot een bijna algehele uitsluiting van de theologie.¹⁸

Ook kan het beeld ontstaan dat de psychologie een bepaalde reikwijdte heeft die door de theologie kan worden *aangevuld*.¹⁹ Alsof de mens in staat zou zijn om op eigen kracht een bepaald niveau te bereiken en Gods hulp alleen nog maar nodig heeft om het resterende gedeelte te overbruggen. Beide zienswijzen wijs ik hier met klem van de hand. Gods invloed omvat onze totale werkelijkheid en laat zich per definitie niet terugdringen tot een deelgebied. Daarom geldt voor een christen dat de doordenking van Gods Woord leidend is in alle aspecten van het leven. Dus ook de psychologie. Maar dat is niet het enige. Hij is ook Degene die heeft voorzien in een oplossing voor de gebrokenheid van Zijn schepping. Het is dus belangrijk dat mensen niet alleen weten dat Hij aan de oorsprong van Zijn schepping heeft gestaan, maar ook dat Hij bij het verloop betrokken wil zijn zich aan het einde van Zijn schepping bevindt. Zoals ik hiervoor al heb aangegeven, acht ik het daarom van groot belang dat er ten aanzien van zo veel mogelijk terreinen van de werkelijkheid opnieuw wordt verwezen naar Hem die dit alles heeft geschapen, onderhoudt en zal voleindigen. Hier ligt een belangrijke opdracht voor ons als christenen die dit gegeven te lang hebben genegeerd of met een soms bijna weerzinwekkende evangelisatiedrift hebben gesublimeerd.²⁰

Drs. Martien Jan de Haan

Noten

- 1 In de filosofie is het hedonisme de leer binnen de ethiek die stelt dat genot het hoogste goed is.
- 2 J. Piper, *Verlangen naar God* (2005), p. 356.
- 3 Pneuma is het Griekse woord voor adem of geest. K.J. Kraan, *Genezing en bevrijding III – Bevrijding en innerlijke genezing* (1986), p. 84 e.v.
- 4 L. Payne, *Herstel van identiteit – door genezend gebed* (2002). Zij spreekt in dit verband ook wel over luisterend bidden.
- 5 Heel bekend is het verhaal van Gottlieb Dittus die na een strijd van enkele jaren totale bevrijding vindt van boze machten. Een populaire beschrijving hiervan is gegeven door J. van Gijs, *Strijd en overwinning van ds. Blumhardt* (z.j.).

- 6 Ph. Yancey, *Genade, wat een wonder!* (1998), p. 39.
- 7 Ph. Yancey (1998), p. 64.
- 8 Ph. Yancey (1998), p. 70.
- 9 Op een andere plaats zegt hij: 'Genade is overal, als een bril die onopgemerkt blijft omdat we er doorheen kijken' (p. 41).
- 10 Ph. Yancey (1998), p. 65.
- 11 In de mainstream van de psychologie zijn schuld en straf omstreden begrippen die als destructief worden gezien en dus verwerpelijk zijn. Schuld wordt geëlimineerd doordat een mens genetisch is bepaald of gevormd door zijn omgeving. In de plaats van straf is de corrigerende handeling gekomen, die is bedoeld om iemands gedrag te verbeteren. Het effect hiervan zien we terug in het pastoraat waar zelden tot nooit meer over tucht wordt gesproken.
- 12 Zo kan ook van het bijbels mensbeeld worden gezegd dat dit beperkt is, omdat het alleen de theologische kant belicht en de psychologie en neurobiologie buiten beschouwing laat.
- 13 Ph. Yancey (1998), p. 70.
- 14 Behoud van zelfstandigheid is in de zorg dan ook het hoogste goed.
- 15 R. Gutierrez in B.J. Nicholls, *The Church – God's Agent for Change* (1986), p. 39.
- 16 Ph. Yancey (1998), p. 273.
- 17 Yancey drukt dit nog sterker uit: 'De werkelijke uitdaging is niet het kerstenen van de Verenigde Staten (een bij voorbaat verloren slag), maar veel meer het streven om in een steeds vijandiger wordende wereld de Kerk van Christus te zijn' (1998, p. 233). Gutierrez verbindt hieraan de volgende conclusie: 'Its characteristics are decisive for the transforming mission that it carries out and the careful upbuilding through which it works to accomplish the sensitive ministry of evangelism' (Nicholls 1986, p. 38).
- 18 Ten aanzien van de theologie – waarvan men ooit heeft gezegd dat zij de moeder der wetenschap is – wordt nu openlijk betwijfeld of zij überhaupt wel tot de wetenschap kan worden gerekend.
- 19 Deze benadering treft men aan in de scholastieke benadering van de theologie die twee terreinen onderscheidt: Natuur en Genade, waarbij het laatstgenoemde aanvullend is op het eerstgenoemde. Door de toenemende secularisatie is de Natuur steeds meer op zichzelf komen te staan en heeft men Gods bemoeienis met Zijn schepping steeds verder ingeperkt tot het terrein van de genade.
- 20 Toen ik directeur was van Tot Heil des Volks heb ik geprobeerd om dit gegeven te verwerken in mijn evangelisatievisie. De christelijke jeugdhoeftels mochten m.i. onder geen beding worden ingezet als een fuik om argeloze toeristen te lokken waar ze vervolgens het Evangelie door de strot kregen geduwd. Zij moesten een plaats zijn waar allereerst hoogwaardige christelijke gastvrijheid werd betracht en vervolgens door middel van allerlei (subtiele) verwijzingen in inrichting en sfeer levensvragen van allerlei aard naar boven werden gebracht. In het persoonlijk contact met de medewerkers was er vervolgens alle ruimte om het Evangelie met de gasten te delen.

Jezus, God die mens geworden is

We willen enkele artikelen plaatsen over de persoon en de karaktertrekken van Jezus als mens. Hij is volkomen God en volkomen mens. Het kan een steun in het pastoraat zijn, als confidenten zich verdiepen in het volmaakte leven van Jezus als mens en Heer omdat God niet abstract blijft, maar ook kenbaar is in de ziel, de persoonlijkheid van Jezus. In deze studie wordt bijvoorbeeld ook gewezen op het verschil met Boeddha en Confucius. Natuurlijk kan Jezus alleen gekend worden door de Heilige Geest en via de geestelijke wetten en ordeningen, zoals die ook in de Bijbel verwoord worden. Hij is de God, die mens geworden is, het beeld van God de onzichtbare. Of zoals de Hebreeënbrief (1:1-3a) ons zegt: “Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt heeft Hij tot ons gesproken door Zijn Zoon, die Hij heeft aangewezen als enige erfgenaam en door Wie Hij de wereld heeft geschapen. In Hem schittert Gods luister, Hij is Zijn evenbeeld”.

Jezus en de Bijbel

Wat wij noemen ‘het oude testament’ was voor Jezus de Bijbel. Hij leefde in de oudtestamentische geschiedenis. In Zijn onderwijs heeft Hij verwezen naar Kaïn, Abel, Noach, de zondvloed, Abraham, Lot, Elia, Naäman, Jona, Zacharia en nog veel meer (Matt. 6:29; 12:3 vv, 40,42; 23:35; Luk. 4:25,27; 17: 26,29; Joh. 8:40). Oudtestamentische gebeden en verzuchtingen werden door Hem uitgesproken in Gethsemane en aan het kruis (Ps. 43:5 (Matt. 26:38); Ps. 6:4, 42: 6 (Joh. 12:27); Ps. 22:2 (Matt. 27:46); Ps. 31:6 (Luk. 23:46)). Jezus was met iedere letter van de Bijbel vertrouwd, zelfs tot in de kleinste bijzonderheden, en op een manier die we ons nauwelijks voor kunnen stellen. Dit komt onder andere tot uiting door allerlei toespelingen die Hij vaak deed en die bewezen dat Hij in de gedachte-wereld van het oude testament leefde. We zien dat als Hij in Joh. 18:11; Matt. 26:39 spreekt over de drinkbeker drinken (zie Jes. 51:17) ; over het roepen van de stenen in Luk. 19:40 (zie Hab. 2:11); over het weggaan van de werkers der ongerechtigheid in Matt. 7:23 (zie Ps. 6:9) of van het zien van de raven in Luk. 12: 24 (zie Ps. 147:9) of van het verwoesten van de tempel in Matt. 23:38 (zie Ps. 69:26;

Jer. 22:5); of van de houding van het volk Israël tegenover Hem in Matt. 23: 39 (zie Ps. 118:26); het bedekt worden door de bergen in Luk. 23:30 (zie Hos. 10:8); of het treden op slangen in Luk. 10:19 (zie Ps. 91:13). Verder spreekt Hij in Luk. 8:10 over het niet-zien van zienden (zie Jes. 6:9 vv) of over het verhoogd worden van Kapernaum tot aan de hemel in Luk. 10:15 (zie Jes. 14: 13 vv); over het verheffen van de zoon tegen de vader in Luk. 12: 53 (zie Micha 7:6) of over het opstaan van het ene koninkrijk tegen het andere in Luk. 21 :10 (zie Jer. 19:2). Op nog veel meer plaatsen heeft Jezus door zinspelingen, zinwijzigingen en uitdrukkingen blijk gegeven van een onuitputtelijke bijbelkennis. Toch is dit vertrouwd worden met de Bijbel niet zo gemakkelijk als in onze tijd waarin de Bijbel vrij en digitaal toegankelijk is. Hij kon alléén in de synagoge toegang tot de boekrollen krijgen om ze te lezen. We lezen veel van het alleen zijn van Jezus, maar nooit van het alleen zijn om te lezen. Daarom moet de bijbelstudie vooral plaatsgevonden hebben vóórdát Hij in de openbaarheid trad. Daarna, na het zaaien en strijden, moet Jezus vooral geleefd hebben door het tevoren verworven woord uit zijn herinnering. Tegenwoordig praat men nogal laatdunkend over van buiten leren, maar Jezus moet ongetwijfeld veel van buiten geleerd hebben en Zijn geheugen geoefend om het weer te kunnen gebruiken in de eenzame dagen van de verzoeking in de woestijn of in de woelige tijd en strijd in Jeruzalem. Niet in de laatste plaats in Zijn laatste dagen en uren, tot aan het kruis! Het was een in goede dagen bijeengebrachte schat, die Hem in moeilijke dagen tot brood, water, schuld en zwaard diende. Jezus’ positie tegenover de Bijbel, was een geheel andere dan die van de Joden vóór die tijd. Voor de Palestijnse Joden was de Bijbel een verzameling van geldende uitspraken, die geleerde rabbijnen moesten uitwerken. Voor de Alexandrijnse Joden, was de Bijbel een verzameling van geheime kennis, waarin ze hun eigen wijsbegeerte konden inleggen. Jezus vond God in de Bijbel, en als Hij de Bijbel las, communiceerde Hij met Zijn Vader. Voor Jezus was de Bijbel dagelijks ‘voedsel’. Hij leefde van ieder woord. Hij las de Bijbel met een grote oplettendheid, zeker ook om het getuigenis van God over Zichzelf. Hij wist dat Hij Zijn kennis voor een groot

deel aan dit boek dankte, omdat de wil van God hierin geopenbaard is, en dat God talloze malen tot Hem gesproken had door dit boek. Daarom had Hij veel eerbied voor de Bijbel. Naast gebed was de Bijbel het element van Zijn geestelijk leven, waaruit stromen van leven voortkwamen. Hij voedde voortdurend Zijn gedachteleven en gevoelens hiermee en beleefde de gemeenschap met God. Hij hoorde en vroeg (Luk. 2:46) als kind al om informatie ten aanzien van zijn Vader te verkrijgen. Hij bezat direct inzicht (niet via anderen). Zijn schriftuitleg is eenvoudig en duidelijk, maar toch oneindig diep (Marc. 12:26 vv). Nooit heeft Hij in de Bijbel iets gelezen wat Hem afstootte, want Hij kende de kracht Gods en wist die ook te benutten bij de verklaringen die Hij gaf (Marc. 12:24). Hij kende ook de hardheid van het hart, die mensen bemoeilijkt de Schrift als Gods woord aan te nemen (Matt. 19:8). De Bijbel was Hem tot een zwaard en schild tegenover satan (Matt. 4:4,6,10) én mensen. Op het “er staat geschreven” rustte Zijn geloof. Het was het licht op Zijn weg. Vóór alles heeft de Bijbel Hem getroost. Kunnen we ons wel genoeg voorstellen hoeveel sterkte en bemoediging Jezus hieruit geput heeft? Bijvoorbeeld uit de tekst van Jes. 52:13 tot Jes. 53:12. Niemand mag één woord misbruiken. Jezus heeft dat nooit gedaan. Hij heeft Zijn kennis en kracht en troost uit het Woord geput, het moest aan Hem volbracht worden, zoals het geschreven is (Matt. 26:54,56). Dat Jezus in Zijn ‘goede’ dagen Zijn Bijbel gelezen had, troostte Hem in de ‘kwade’ dagen.

Jezus de vervulling van de Schrift

De relatie van Jezus met de Bijbel was uniek in twee opzichten. Allereerst wist Jezus dat Hijzelf het doel was van de

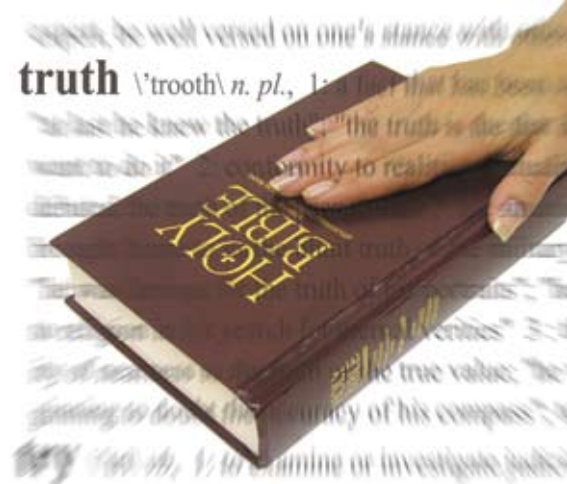
Schrift (Luk. 24:27,44; Joh. 5:39,46). Hij wist dit al in de synagoge van Nazareth (Luk. 4:21). Toen Hij Zijn 'koninklijke' intocht in Jeruzalem op het veulen van een ezelin voorbereidde, wist Hij dat Zacharia van Hem gesproken had (Zach. 9:9). Door het beeld wat Jesaja van de toekomst over Hem had opgetekend, moest men Hem kunnen herkennen (Matt. 11:5; Jes. 35:5 vv). En daar waar dat niet letterlijk kon, zijn er talrijke voorbeelden in de Bijbel en in typen die in Hem vervuld moesten worden. Er zijn heel bijzondere bij zoals de vergelijking van Jozef met Jezus. Jozef werd door Juda voor twintig zilverlingen aan de handelslieden verkocht, zodat die hem voor dertig zilverlingen 'met winst' in Egypte van de hand konden doen (Gen. 37:26 vv). Judas 'verkocht' Jezus voor dertig zilverlingen (Matt. 26:16). Zoals Jezus de Bijbel las heeft nooit iemand de Bijbel gelezen, Hij wist dat het over Hem ging. Hij vond Zichzelf terug in de Bijbel, in de wet, in de profeten en in de psalmen, zoals bijvoorbeeld als 'hoeksteen' (Ps. 118:22). Dikwijls heeft Hij voor vriend en vijand het Schriftbewijs geleverd over wie Hij Zelf was. In het oude testament staat op veel plaatsen verborgen dat er sprake zou zijn van een God die Zelf zou verlossen (Matt. 11:10, vgl. Mal. 3:1; Matt. 11:14, vgl. Mal. 4:5,6; Matt. 21:16, vgl. Ps. 8:3). Er is echter nog een belangrijke andere reden waarin Jezus verschilde van ieder ander mens in Zijn relatie met de Bijbel. Hij gedroeg Zich als Heer van de Bijbel. Hij was Zelf iemand die de Schrift vormde, ze in nieuwe vormen preekte en ontwikkelde en zelfs tot vervulling bracht. Uit Hem vloeyde

een zelfstandige bron van kennis en juist daarom had Hij de sleutel tot het werkelijke begrip van de Bijbel. Degene die Hem hoorden spreken kregen de indruk dat Hij anders sprak: namelijk als gezaghebbende (Matt 7:29; Joh. 7:46). Zo stelde Hij Zich bijvoorbeeld tegenover de oude geboden met een stelling: "Maar Ik zeg u" (Matt. 5:22,28,32,34,39,44) of door te zeggen: "Ik ben gekomen om ze te vervullen" (Matt. 5:17). Vrijmoedig week Hij af van wat de profeet vroeg als het ging om het neer zenden van vuur uit de hemel (Luk. 9:54) en Hij oefende kritiek op Lamechs uitspraak: zeventig maal zeven gewroken (Gen. 4:24; Matt. 18:22)

Jezus als Schriftgeleerde

Men verwachtte Elia, Hij noemde Johannes de Doper Zijn Elia, die door de mensen is omgebracht (Marc. 9:13). Hij paste de beschrijving van de Messias als herder op Zichzelf toe, maar Hij gaf die beschrijving een heel nieuwe inhoud door er de levensovergave, die de herder heeft voor de schapen, er aan toe te voegen (Ez. 34:23; Joh. 10:11,15,17,18). Hij eerde de Schrift maar Hij behandelde ze vrij en zelfstandig zoals alleen Gods rechtstreek afgezant mag doen. Hij wist de Bijbel te ontwikkelen in haar uitspraken. Ook dáárin heeft Hij zich een Heer van de Schrift getoond, die met haar deed wat Hij wilde. Hij liet onvermeld wat Hij onvermeld wilde laten (Ex. 30:13; Matt. 17:27). Hij gebruikte wat Hij nodig had voor de prediking. Soms stelde Hij Schrift naast Schrift (Matt. 4:6,7). Ook verklaarde hij Schrift met Schrift. Hij koos bijzondere delen uit. De Bijbel gaf Hem veel voorbeelden om de Messias te schetsen: bijvoorbeeld Jes. 60 (wonderen tot onderhouding van het eigen leven), en 1 Kon. 17:13 (tot eigen bescherming). Hij nam de vrijheid om de Schrift voor Zijn doel te gebruiken. Bijvoorbeeld door uit Jes. 4 t/m 6 eenvoudig vers 4 weg te laten tot rechtvaardiging van Zijn genezingen en Jes. 61:1,2 tot rechtvaardiging van Zijn prediking. En dan het geweldige samenvoegen van Dan. 7:13 vv (De Zoon des mensen op de wolken in de hemel) met Jes. 53, de lijdende Knecht des Heren. Het is moeilijk om te bedenken in welke mate de Schrift de gedachten van Jezus gevormd heeft en in welke mate dit Zijn bron van kennis was. Heel vaak krijgen we de indruk dat Hij de Bijbel ook met een geweldig groot bezit van eigen kennis benaderde. Immers ook hierdoor zou Hij in staat geweest zijn de 'goudaders' van de Bijbel bloot te leggen, die voorheen verborgen bleven (Matt. 4:4, Marc. 12:26). In de sabbatkwestie (Matt. 12:7) haalde Hij Hosea 6:6 aan en verder de hongerende David en de dienstdoende priesters (Matt. 12:3,5) en leidde uit de werken van Zijn

Vader Zijn eigen, door geen sabbatsrust te verstoren, heilzaam werken af (Joh. 5:17). In alles heeft Hij bewezen dat Hij het was die de vaderen beloofd hebben (Num. 21:8,9; Joh. 3:14; Jona 1:17; Matt. 12:40, Ps. 110 en Matt. 22:42 vv).

Gerard Feller

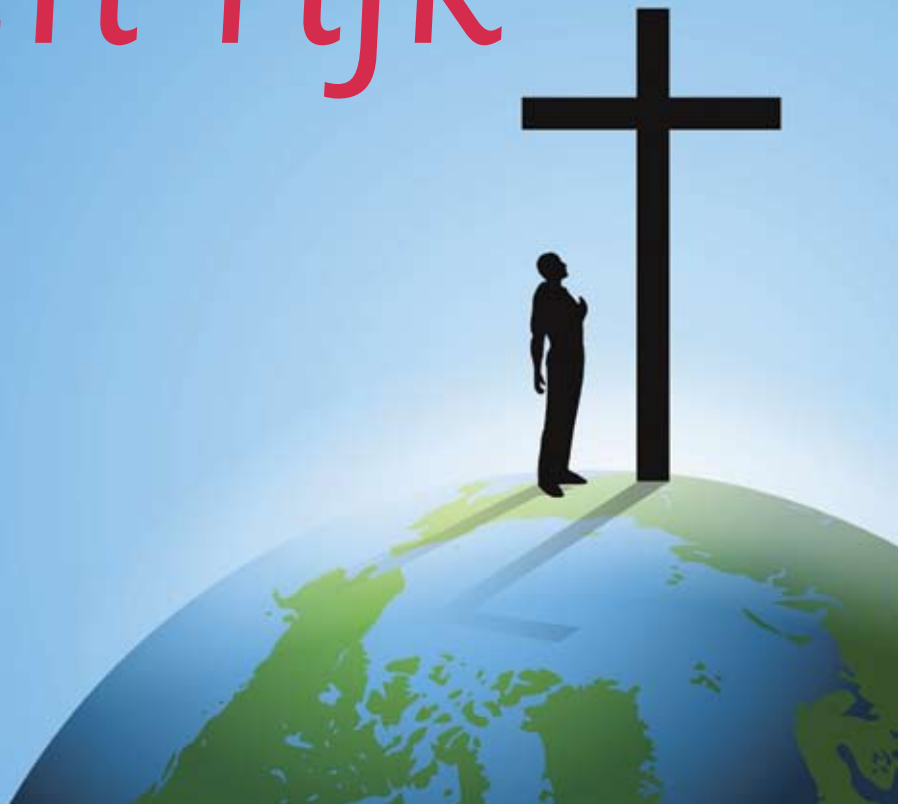
(Fragmenten uit: 'De Christus der Schriften, de Here der Heerlijkheid' geschreven door Otto Borchert, 1924)

De stekker in het contact!

Dit boekje helpt u de kracht van het gebed en Gods Woord te (her)ontdekken. De auteur maakt gebruik van de OBT-bijbelstudiemethode (ontdekken,begrijpen, toepassen) van John Boekhout om het woord te laten spreken. Door drs. Ruud van der Ven. Uitg. Buijten & Schipperheijn Motief Amsterdam ISBN 978-90-5881-371-8 96 pagina's € 7,50

Arm én rijk

Zo nu en dan, als ik een vrij moment heb, pak ik wel weer eens een wat ouder boek uit m'n boekenkast. Zo ook de afgelopen tijd een keer. Ditmaal was het een boek van Jacques Ellul over armoede en rijkdom; de mens en de macht van het geld¹. Ellul, een bekende Franse socioloog, schreef dit boek in de jaren '50 van de vorige eeuw, en zo'n 25 jaar later was het nog zó actueel dat er een tweede, aangevulde editie verscheen, die toen binnen enkele jaren ook in het Engels vertaald werd (wat het lezen voor mij een stuk gemakkelijker maakte). Ik constateerde dat zijn boek nu, meer dan vijftig jaar na de eerste editie, nog steeds zeer actueel is, ook voor het pastoraat.

Onze hang naar rijkdom en macht

In dit boek neemt Ellul rijkdom en armoede zowel letterlijk als figuurlijk. Hij betoogt dat we altijd de neiging hebben om 'rijk' te willen zijn. 'Rijk' staat dan voor: macht hebben, God en anderen niet nodig hebben, onafhankelijk zijn. Ook constateert Ellul dat de 'rijken' altijd de neiging hebben om – bewust of onbewust – de 'armen' te onderdrukken om zó hun macht te behouden. Die onderdrukking kan – subtiel – de vorm hebben van meewarigheid of het aannemen van een ietwat neerbuigende hulpverlenersrol, waarbij de 'arme' afhankelijk wordt gehouden. Ik zie dit ook terug in sommige vormen van geestelijke en/of psychische

hulpverlening. De 'armen' hier krijgen een ietwat denigrerend label: ze zijn 'borderliner', 'bipolair', 'autist', of wat dan ook, en de hulpverlener ('rijke') is de hoog gekwalificeerde 'expert' die alles van zijn eenvoudige cliënt afweet (en vooral niet andersom). Zo houden we onszelf in de positie van de 'rijke', want 'arm' willen we vooral niet zijn. Ik zie dit ook terug in de moeite die we als kerkelijke gemeenteleden, en vooral kerkelijke leiders, soms hebben om hulp te vragen bij iets waar we zelf niet uit komen.

Jezus

Jezus staat met Zijn eigen houding, leven en leer hier lijnrecht tegenover. Hij legde al Zijn hemelse rijkdom en macht af, kwam als een kwetsbaar kind naar deze wereld, waar Zijn komst in eerste instantie werd begroet door de laagste 'kaste' van die tijd: een stel herders. Een stal of loofhut was Zijn verblijf hier die eerste dagen, omdat in een huis of pension geen plaats voor Hem was. Al in Zijn eerste levensjaar verbleef hij met Zijn ouders als asielzoeker in Egypte. Hij was veracht en vaak door mensen verlaten – 'arm' in Ellul's termen –, zoals de profeet Jesaja (hoofdstuk 53) profetisch zo heel duidelijk beschreef:

1 Wie gelooft, wat wij gehoord hebben, en aan wie is de Arm des Heren geopenbaard? 2 Want als een loot schoot Hij op

voor Zijn aangezicht, en als een wortel uit dorre aarde; Hij had gestalte noch luister, dat wij Hem zouden hebben aangezien, noch gedaante, dat wij Hem zouden hebben begeerd. 3 Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand, voor wie men het gelaat verbergt; Hij was veracht en wij hebben Hem niet geacht. 4 Nochtans, onze ziekten heeft Hij op Zich genomen, en onze smarten gedragen; wij echter hielden Hem voor een geplaagde, een door God geslagene en verdrukte. 5 Maar om onze overtredingen werd Hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden. 6 Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg, maar de Here heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen neerkomen.

Of kijk naar hoe afhankelijk Hij Zich opstelde tegenover mensen, voor wie de meeste leiders hun neus optrokken, zoals de Samaritaanse vrouw bij de put (Johannes 4), aan wie Hij wat water vroeg, of de collaborateur Zacheus bij wie Hij vroeg te mogen komen eten (Lucas 19). Zoals gezegd: De houding van Jezus staat in een schril contrast met onze menselijke houding, zo Ellul die beschrijft. Ellul geeft aan

dat Jezus, door Zijn leven en onderwijs, ons juist oproept om de uitdaging van de 'armen' aan te nemen – bijvoorbeeld als rijken te geven aan de armen tot we één van hen zijn, zoals waar Jezus de rijke jongeling in Lucas 18 (zie ook Matteüs 19) toe uitdaagde.

17 Voorwaar, Ik zeg u: Wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan. 18 En een hooggeplaatst man vroeg Hem en zei: Goede Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven? 19 Jezus zei tegen hem: Waarom noemt gij Mij goed? Niemand is goed dan God alleen. 20 Gij kent de geboden: Gij zult niet echtbreken, gij zult niet doodslaan, gij zult niet stelen, gij zult geen vals getuigenis geven, eer uw vader en moeder. 21 Hij zei: Dat alles heb ik van jongs af in acht genomen. 22 Toen Jezus dat hoorde, zei Hij tegen hem: Nog één ding komt gij te kort: verkoop alles wat gij bezit, en verdeel het onder de armen, en gij zult een schat hebben in de hemelen, en kom hier, volg Mij. 23 Toen hij dat hoorde, werd hij diep bedroefd, want hij was zeer rijk. 24 En Jezus zag hem aan en zei: Hoe moeilijk kunnen zij, die geld hebben, in het

Koninkrijk Gods ingaan. 25 Want het is gemakkelijker, dat een kameel gaat door het oog van een naald, dan dat een rijke het Koninkrijk Gods binnengaat. 26 En die dit hoorden, zeiden tegen Hem: Maar wie kan dan behouden worden? 27 Hij zei hen: Wat bij mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. 28 En Petrus zei: Zie, wij hebben het onze prijsgegeven en zijn U gevolgd. 29 En Hij zei tegen hen: Voorwaar, Ik zeg u, er is niemand, die huis of vrouw of broeders of ouders of kinderen heeft prijsgegeven om het Koninkrijk Gods, 30 of hij zal vele malen meer ontvangen in deze tijd en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven.

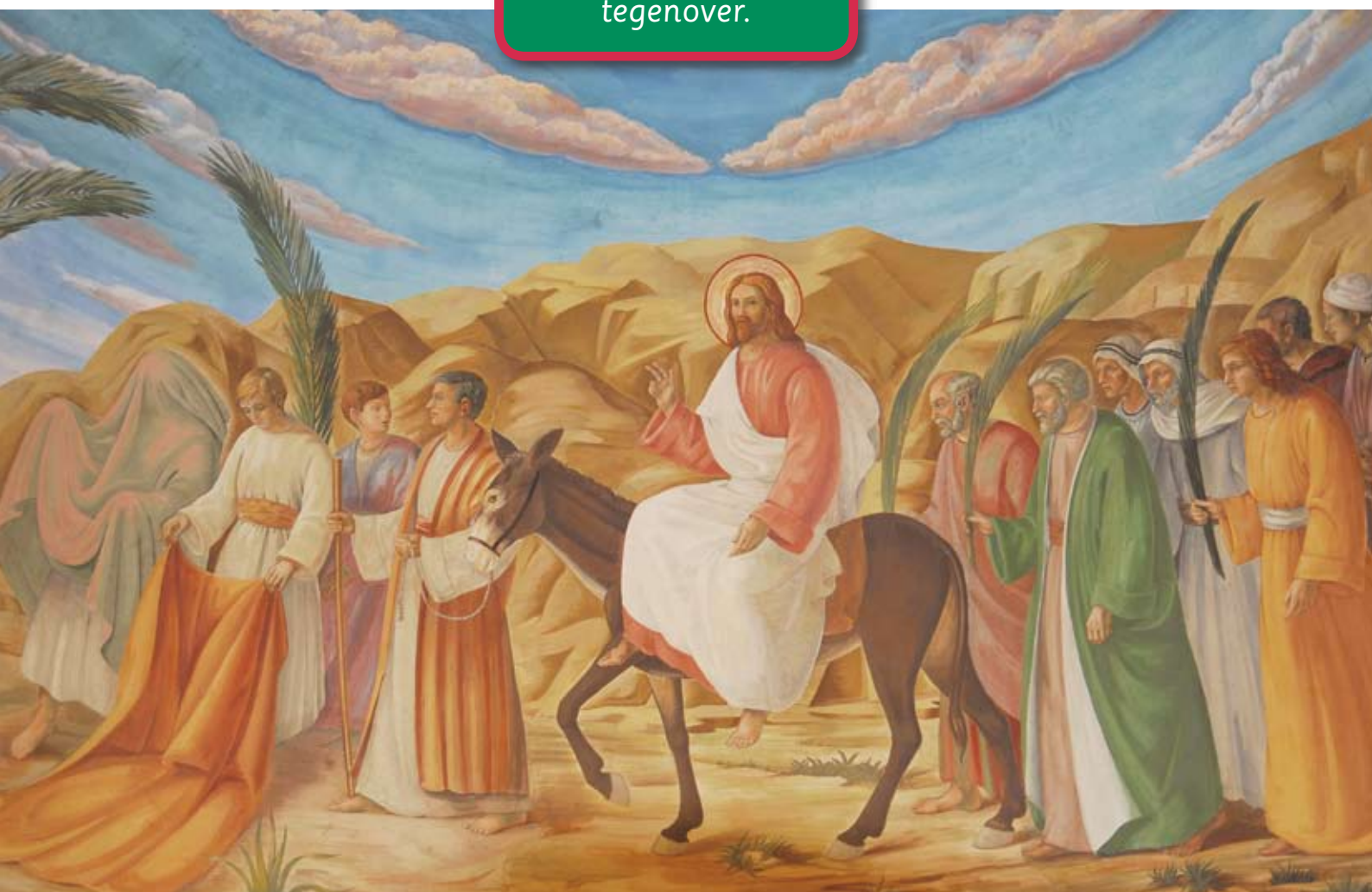
Jezus plaatst het geven van ons geld aan de armen in de context van deelhebben in Zijn Koninkrijk en dat ontvangen als een kind. Nogal een uitdaging! Het probleem is, dat we niet zo kwetsbaar 'ziek', 'arm' of 'een kind' willen zijn, zoals Jezus ons aangeeft, want dan zijn we zo

afhankelijk... Hoe meer hoop wij gevestigd hebben op onze eigen 'rijkdom' (waar die ook uit bestaat), hoe meer moeite we ermee zullen hebben om zo onbevangen en afhankelijk te worden als een kind. Toch is juist dát hetgeen wat Jezus deed: Hij deed afstand van al Zijn hemelse rijkdom en werd 'arm' met de armen, 'ziek' met de zieken, 'hongerig' met hen die hongerig zijn...

De paradox van het Evangelie van Jezus Christus

Ellul kaart ook aan dat Jezus én de ultieme 'rijke', én de uiterst 'arme' was. Als Zoon van de levende God was en is Hij – existentiële gezien – de ultieme 'rijke' op elk denkbaar gebied. Niemand is zo machtig als Hij. In Zijn komen naar deze wereld koos Hij echter voor de positie van de uiterst 'arme'. Hij stelde Zich vaak zeer afhankelijk en kwetsbaar op – zowel naar God als naar mensen toe. En niemand is zó verguisd en tot de meest afschuwelijke dood toe vernederd als Hij. Zo'n zelfde paradox geldt ook ons christenen, als Jezus' volgelingen. We mogen deelhebben aan Zijn Leven met een grote L, onderdanen zijn in Zijn Koninkrijk, als we komen als een kind – in afhankelijkheid. "Want ieder, die zijn leven zal

Jezus staat met Zijn eigen houding, leven en leer hier lijnrecht tegenover.

willen behouden, die zal het verliezen; maar ieder, die zijn leven verloren heeft om Mijntwil, die zal het behouden.” (Lucas 9:24; zie ook 17:33). We vinden het Leven, als we ons kwetsbaar durven te maken en voor ons gevoel ons ‘leven’ riskeren.

Dit zie ik ook terug in Paulus’ onderwijs. Hij was er diep van doordrongen, dat “in mij, dat wil zeggen in mijn vlees, geen goed woont. Immers, het wensen is wel bij mij aanwezig, maar het goede uitwerken, kan ik niet.” (Romeinen 7:18). Zijn ‘rijkdom’ was Christus in hem (Galaten 2:20):

Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, dat is, niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu nog in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven.

Hij sprak hier wel over als een grote rijkdom in een armoedige aarden kruik (2 Corinthiërs 4:5-7):

5 ... wij prediken niet onszelf, maar Christus Jezus als Here, en onszelf als uw dienaren om Jezus’ wil. 6 Want de God, die gesproken heeft: Licht schijne uit het duister, heeft het doen schijnen in onze harten, om ons te verlichten met de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Christus. 7 **Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, zodat de kracht, die alles te boven gaat, van God is en niet van ons.**

In zijn eerste brief aan de gemeente te Corinthe spreekt hij heel duidelijk de neiging van de Corinthiërs aan, dat ze ‘rijk’ wilden zijn in intellectuele ‘wijsheid’² :

1:17 Want Christus heeft mij niet gezonden om te dopen, maar om het

evangelie te verkondigen, en dat niet met wijsheid van woorden, om niet het kruis van Christus tot een holle klank te maken. 18 Want het woord van het kruis is wel voor hen, die verloren gaan, een dwaasheid, maar voor ons, die behouden worden, is het een kracht van God. 19 Want er staat geschreven: Verderven zal Ik de wijsheid der wijzen, en het verstand der verstandigen zal Ik verdoen. 20 Waar blijft de wijze? Waar de schriftgeleerde? Waar de redetwister van deze tijd? Heeft God niet de wijsheid der wereld tot dwaasheid gemaakt? 21 Want daar de wereld in de wijsheid Gods door haar wijsheid God niet gekend heeft, heeft het Gode behaagd door de dwaasheid der prediking te redden hen die geloven. 22 Immers, de Joden verlangen tekenen en de Grieken zoeken wijsheid, 23 doch wij prediken een gekruisigde Christus, voor Joden een aanstoot, voor heidenen een dwaasheid, 24 maar voor hen, die geroepen zijn, Joden zowel als Grieken, prediken wij Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods. 25 Want het dwaze van God is wijzer dan de mensen en het zwakke van God is sterker dan de mensen. 26 Ziet slechts, broeders, wat gij waart, toen gij geroepen werdt: niet vele wijzen naar het vlees, niet vele invloedrijken, niet vele aanzienlijken. 27 Integendeel, **wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, en wat voor de wereld zwak is, heeft God uitverkoren om wat sterk is te beschamen;** 28 en wat voor de wereld onaanzienlijk en veracht is, heeft God uitverkoren, dat, wat niets is, om aan hetgeen wel iets is, zijn kracht te ontnemen, 29 opdat geen vlees zou roemen voor God. 30 Maar uit Hem is het, dat gij in Christus Jezus zijt, die ons van God is geworden: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing, 31 opdat het zij, gelijk geschreven staat: Wie roemt, roeme in de Here.

2: 1 Ook ben ik, toen ik tot u kwam, broeders, niet met schittering van woorden of wijsheid u het getuigenis van God komen brengen. 2 **Want ik had niet besloten iets te weten onder u, dan Jezus Christus en die gekruisigd.** 3 Ook kwam ik in zwakheid, met veel vrezen en beven tot u; 4 mijn spreken en mijn prediking kwam ook **niet met meeslepende woorden van wijsheid,** maar met betoon van geest en kracht, 5 opdat uw geloof niet zou rusten op wijsheid van mensen, maar op kracht van God.

Vaak denken we dat we ook niet, of minder goed, door God gebruikt kunnen worden, als we in enig opzicht ‘arm’ zijn.

Tegen die achtergrond valt het me op dat hier staat dat God het 'zwakke' gebruikt voor een belangrijk doel: dat wat zichzelf 'sterk' acht te beschamen.

Tegen het einde van deze brief (1 Corinthiërs 15:10) herhaalt Paulus het thema uit Galaten 2 nog eens: "Maar door de genade Gods ben ik, wat ik ben, en zijn genade aan mij is niet vergeefs geweest, want ik heb meer gearbeid dan zij allen, doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is."

De nederigheid, om te willen worden als een afhankelijk kind, en zó Gods genade te accepteren en Zijn Koninkrijk en gezin binnen te gaan, is precies wat het Bijbelse woord godsvrucht aanduidt. Paulus schrijft hierover in niet mis te verstane woorden aan zijn leerling Timotheus (1 Timotheus 6: 3-12):

3 Indien iemand een andere leer verkondigt en zich niet voegt naar de gezonde woorden van onze Here Jezus Christus en de leer der godsvrucht, 4 dan is hij opgeblazen, hoewel hij niets weet, en heeft hij een zwak voor geschillen en haarkloverijen, een bron van nijd, twist, lasteringen, kwade vermoedens, 5 en geharrewar bij mensen die niet helder meer zijn van denken en het spoor der waarheid bijster geraakt zijn, daar zij de godsvrucht als iets winstgeevends beschouwen. 6 Nu brengt inderdaad de godsvrucht grote winst, indien zij gepaard gaat met tevredenheid. 7 Want wij hebben niets op de wereld medegebracht; wij kunnen er ook niets uit meenemen. 8 Als wij echter

onderhoud en onderdak hebben, dan moet ons dat genoeg zijn. 9 Maar **wie rijk willen zijn**, vallen in verzoeking, in een strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerten, die de mensen doen wegzinken in verderf en ondergang. 10 Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht. Door daarnaar te haken zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord. 11 Gij daarentegen, o mens Gods, ontvlucht deze dingen, doch jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid. 12 Strijd de goede strijd van het geloof, grijp het eeuwige leven, waartoe je geroepen bent en de goede belijdenis afgelegd hebt voor vele getuigen.

Het "wie rijk willen zijn" uit dit gedeelte, kan ook zowel letterlijk – in financiële zin – als figuurlijk – door andere 'middelen' macht willen hebben – worden toegepast. Paulus raadt aan ervoor op de vlucht te gaan! En dan te jagen naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid. Merk op dat dit kenmerken zijn die we niet uit onszelf bezitten, maar die we uit genade van God ontvangen en in ons groeien als gevolg van de inwoning door de Heilige Geest.

Generalisatie en systemen versus persoonlijke betrokkenheid

Jacques Ellul snijdt in zijn boek nog een andere neiging aan, wel verwant aan wat ik in het voorgaande besprak. Dat is onze neiging, om te denken in structuren en systemen in plaats van in persoonlijke

Het kan constructiever zijn om ons te richten op overeenkomsten tussen mensen qua voorgeschiedenis dan op overeenkomsten qua symptomen

John Read, Bruce D. Perry, Andrew Moskowitz, & Jan Connolly in: 'The Contribution of Early Traumatic Events to Schizophrenia in Some Patients: A Traumagenic Neurodevelopmental Model', *Psychiatry*, 64 (4), Winter 2001; pp. 319-345; p.335

betrokkenheid. Armoede wordt een sociologisch verschijnsel; we hebben het over 'de armen', over systemen en 'de overheden' die iets aan 'de armoede' moeten doen, en onze eigen verantwoordelijkheid tegenover die ene specifieke 'arme' vergeten we.

De koppeling met het voorgaande bestaat er in, dat deze generalisatie opnieuw ons gevoel van machteloosheid lijkt te 'repareren'. De generalisatie geeft een gevoel van macht! Als 'het systeem' of 'hulpverleningsorganisaties' of 'de overheid' wel voor 'de armen' zorgt, hoef ik me niet meer zo druk te maken over die arme dakloze die ik dagelijks bij het station zie liggen – hij kan toch bij de juiste 'instanties' een uitkering aanvragen?

Ik zie dit ook in de geestelijke gezondheidszorg terug: men spreekt over 'een borderliner' (generalisatie) en de identiteit, naam en omstandigheden van de specifieke mens raakt daarmee op de achtergrond. Het gaat over 'een geval van schizofrenie' en daarmee is de machteloosheid van de betrokkenheid met 'mevrouw Zo-en-zo' met haar droevige verleden (specifiek) wat verder weg.

De film *Patch Adams*, met in de hoofdrol Robin Williams, stelt deze tendens in de geestelijke en fysieke gezondheidszorg wel zéér treffend aan de kaak. Je ziet het falen van de 'professionele distantie' en de 'expert-houding' in de geestelijke gezondheidszorg hier gecontrasteerd met een eenvoudig luisteren en persoonlijke aandacht van een medemens, en de afstandelijkheid van ziekenhuis-regels gecontrasteerd met persoonlijke betrokkenheid van een eenvoudige arts-in-opleiding die graag bovenal mede-mens wil blijven. Zelfs bekende psychiatrische experts plaatsen grote twijfels bij de huidige classificatie van psychische aandoeningen naar hun symptomen (zoals borderline, schizofrenie, etc.), en zien een classificatie naar etiologie (ontstaansgeschiedenis / oorzaken; zoals PTSS) als mogelijk constructiever (zie inzet: citaat uit een wetenschappelijk artikel van John Read et al.).

Ik merk tot mijn teleurstelling, dat deze ziekte van generalisatie, afstandelijkheid en niet-constructieve 'labeling' ook steeds meer zijn intrede doet in de kerken en in de pastorale counseling. 'De kerk' of 'het pastoraat' regelt het wel, en dus hoef ik me als gemeentelid niet meer betrokken te voelen bij mijn broeder of zuster. En die pastoraal werker plakt wel z'n label: 'autist', 'borderliner', et cetera, en verwijst wel dóór naar het doolhof van de GGZ... De problemen hebben we netjes buiten beeld gebracht. Ons eigen straatje netjes 'schoon'.

Mag ik vragen: wat voor godsbeeld en wat voor mensbeeld zit hier achter? Strookt dit met de God Die afdaalde naar ons mensen, die zich vijandig tegenover Hem hadden opgesteld? Met *Immanuel* – de God Die mens werd met de mensen, Die onze zwakten en ziekten en zonden op Zijn eigen rug nam?

Als ik de hierboven kort geschetste tendensen en ontwikkelingen zie, dan doet me dat zeer.

Wat doen we met onze gevoelens van onzekerheid en onveiligheid

Waar het allemaal in feite om draait is hoe we kiezen om te gaan met onze gebrokenheid en onzekerheid. We voelen ons diep van binnen allemaal wel in enig opzicht

onzeker of onveilig, hoewel we dat vaak niet openlijk durven toe te geven. In veel situaties kunnen we deze onzekerheid en gevoelens van onveiligheid bestrijden, door te zorgen dat we de situatie in onze macht krijgen. En vaak is dat goed. We mogen heersen over de schepping en over de dingen die we zelf gemaakt hebben. Het streven naar competentie kan ons helpen ons te ontwikkelen in onze vaardigheden.

Anders wordt het wanneer ik onzeker word of me onveilig voel doordat een medemens anders is dan ikzelf, of doordat hij of zij een pijn laat zien waar ik niet mee om weet te gaan en die me diep van binnen onzeker of zelfs angstig maakt. Ook dan is er die mogelijkheid om ernaar te streven, die ander in mijn macht te krijgen; de ander te beheersen. Ik noem dat wel de win-verlies cultuur: ik *lijk* te winnen en de ander verliest. Ik zeg: 'ik *lijk* te winnen', want op deze manier verlies ik de verbondenheid met de ander, en daarmee een stukje van mijn eigen identiteit als mens. Meerdere keren kwam ik tijdens mijn studie van de psychologie en het pastoraat uitspraken tegen die erop neerkwamen dat er in ons een strijd woedt tussen de neiging om anderen te overheersen en de neiging onszelf met de ander te verbinden; een strijd om invloed of zucht naar macht, en een verlangen

naar intimiteit³. Velen van ons hebben helaas, als kind al, van het gedrag van hun ouders geleerd dat macht de uitweg bij uitstek is uit elke vorm van onzekerheid of hulpeloosheid. Macht houden over elke situatie wordt dan een bijna-automatische reactie op elk kleinste gevoel van onzekerheid of angst. Hoe totaal anders heeft God die onzekerheid bedoeld, namelijk als signaal dat we Iemand nodig hebben die boven de situatie staat. We zien dit nog terug in de natuurlijke reactie op gevoelens van onzekerheid en hulpeloosheid van een pasgeboren baby: die gevoelens doen hem of haar zich uitstrekken naar de moeder.

De weg die God ons in de Bijbel wijst is de weg van schuilen bij en overgave aan God (Romeinen 12:1). Door Hem als Zijn kinderen aangenomen, en ons in groeiende mate bewust van Zijn enorme liefde voor ons, mogen we schuilen aan Zijn hart en groeien in de cultuur van Zijn Koninkrijk: een cultuur waar we sterk zijn in Gods kracht en in onze eigen zwakte (2 Corintiërs 12:10). Dat geeft de beste basis die ik ken voor verandering en herkadring van onze visie op 'arm en rijk' zoals Ellul erover sprak. Zoals Johannes in zijn eerste pastorale brief zei (1 Johannes 4:15-19): Gods volmaakte liefde is het beste tegengif tegen onze angst! Daarvan kennis hebben met ons hoofd helpt ons niet. Dat

met ons hart, diep in onze ziel, ervaren hebben geeft die blijdschap en vrede van die innige verbondenheid met God en elkaar die we zo hard nodig hebben en waarover de Bijbel zoveel spreekt.

Het valt me steeds weer opnieuw op hoeveel niet goed functioneren van individuen én sociale verbanden (inclusief hulpverlener-confident relaties) te wijten is aan het niet kunnen verdragen van de pijn van zichzelf of de ander door een gebrek aan deze vrede-van-verbondenheid.

Bovendien: hoe kunnen we het leven, zoals God het bedoeld heeft, leven, zonder de dagelijkse leiding, van minuut tot minuut, door Zijn Heilige Geest? Ik kan niet ten volle christen-zijn zonder Pinksterfeest. Ging onze Heer en Heiland Jezus Christus ons daarin niet voor? Hij wist Zich van minuut tot minuut afhankelijk van de Vader, en deed alleen dátgene wat Hij de Vader zag doen (Johannes 5:19-20).

De toepassing hiervan in pastoraat en counseling

Om te beginnen geef ik hier even een belangrijk uitgangspunt. Voor we toe kunnen komen aan wat het bovenstaande kan betekenen voor confidenten die onze hulp inroepen, moeten we de les hieruit op onszelf, als mens en als hulpverlener, toepassen. Weet ik wat het is om te schuilen bij God? Hoe stevig ben ik door overgave en ervaring verankerd in de vreugde en vrede van God? In welke mate laat ik me dagelijks in afhankelijkheid leiden door de Heilige Geest en stem ik me af op waar God mee bezig is?

Het is juist op basis van onze eigen ervaringen en strijd op dit punt, en de daarin ervaren veiligheid en troost van Gods aanwezigheid, dat we iets door te geven hebben aan anderen. En het is een heerlijk Evangelie dat we hebben ontvangen! God is genadig en heeft ons niet voor niets vernieuwing van binnenuit beloofd en daarvoor Zijn Geest gegeven!

Dat laat weinig plaats voor een neerbuijgende houding van een 'expert hulpverlener' tegenover een 'onwetende confident'. Dat plaatst ons allemaal op hetzelfde punt: zwak vanuit onszelf, en krachtig in Hem Die ons liefgehad heeft en Zich voor ons heeft overgegeven. De boodschap van Ellul resoneert daarbij sterk met mijn kritiek op wat ik wel 'de ziekenhuisvisie' noem: een visie waarbij een mens óf als 'dokter' óf als 'zieke' wordt beschouwd of ge-'labeld' (zie hierover ook mijn essay: *Gewonde genezers* op www.12accede.nl). Zolang een 'dokter' zich verheven voelt boven de 'zieke' (de 'rijke' boven

de 'arme', in Ellul's termen), blijft het relationeel gezien 'scheef'; blijven ongelijkwaardigheid en onderdrukking in stand. We komen er alleen, door te zien dat we allemaal ziek zijn en allemaal iets hebben om te delen met of door te geven aan anderen. Dat was ook het antwoord van Patch Adams in de gelijknamige film, op het punt waar hij zich moet verdedigen tegenover een college van hoge medici die hem over zijn privé-kliniekje gevraagd hadden of hij daar als 'dokter' 'zieken' behandelde.

Juist onze eigen zwakte en strijd – en de daarin ervaren troost en kracht van God – kan ons helpen, mee te voelen met degene die in geestelijke nood verkeert. Kenmerkend voor Jezus en Zijn apostelen was de eenvoud in wat ze deelden met de mensen in nood om hen heen. Staan naast de ander wordt in de rust en genade van God belangrijker dan die ander te 'labelen'. We hebben dan ook begrip voor het gegeven, dat vertrouwen opgebouwd moet worden door betrouwbaarheid en niet vanzelfsprekend is (vgl. 1 Corinthiërs 4:2).

André H. Roosma, 10 mei 2008

Literatuur

Noot: de Internetversie van dit artikel op www.12accede.nl bevat meer verwijzingen, en meer details van de boeken, inclusief ISBN nummers.

- F.W.A. Boeckhorst, 'Genre, plot en verteller als systeemtherapeutische scharnierpunten', Psychotherapie in de 21e eeuw, Congres ter gelegenheid van het 14e lustrum van de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie, 15 december 2000, Ede.
- Andrew Comiskey, *Kracht in zwakte*, Telosreeks, Medema, Vaassen, 2004.
- Larry Crabb, *Verbondenheid*, Navigator Boeken / Medema, Driebergen / Vaassen, 1998.
- Jacques Ellul, *Money & Power*, InterVarsity Press, Downers Grove IL, USA, 1984.
- Arno Gruen, *Verraad aan het zelf – een pleidooi voor autonomie*, Anthos / In den Toren, Baarn, 1987.
- David Johnson, Jeff VanVonderen, *The Subtle Power of Spiritual Abuse – Recognizing and Escaping Spiritual Manipulation and False Spiritual Authority Within the Church*, Bethany House, Minneapolis, Minnesota, 1991.
- Max Lucado, *Niemand is zoals jij*, Ark Boeken, Amsterdam, 2004.
- Brennan Manning, *Kind aan huis – Verlangen*

naar intimiteit met God; Navigator Boeken, Driebergen, 2001.

- Tom Marshall, *Betere Relaties – hoe nieuwe relaties groeien en beschadigde relaties hersteld kunnen worden*, Shalom Books, Putten, NL, 1992.
- Henri J.M. Nouwen, *The Wounded Healer – ministry in contemporary society*, Doubleday, New York USA, 1972.
- Henri J.M. Nouwen, *In de naam van Jezus – Over pastoraat in de toekomst*, Oase – Lannoo, Tielt B, 1989.
- John Piper, *Vechten voor vreugde*, Het Zoeklicht, Doorn, 2006.
- André H. Roosma, 'Zwak, en dus machtig' – een korte column n.a.v. 2 Cor.12:10b, op www.12accede.nl.
- André H. Roosma, 'Gewonde genezers', webartikel op www.12accede.nl.
- André H. Roosma, 'Gelukkig zijn zij, die...', webartikel op www.12accede.nl.
- André H. Roosma, 'Communiceren vanuit verbondenheid', webartikel op www.12accede.nl.
- Henk Rothuizen, *Vader, wie ben ik? – Identiteit, geborgenheid en zekerheid*, Rafaël, Hoogblokland / Gideon, Hoornaar NL, 1986.
- John Ernest Sanders, *The God Who risks – A theology of providence*, IVP, Downers Grove Illinois, 1998.
- Anna A.A. Terruwe, *Geef mij je hand – over bevestiging, sleutel van menselijk geluk*, De Tijdstroom, Lochem NL, 1972.
- Anna A.A. Terruwe, *Kom uit de boom*, Zacheus, Ik kom bij je eten – empirisch-antropologische visie op menselijk samenzijn in kerk en wereld, De Tijdstroom, Lochem NL, 1974.
- Ingrid Trobisch, *De verborgen kracht – Geworteld zijn in de zekerheid van Gods liefde*, Kok Voorhoeve, Kampen NL, 1989.

Noten

- 1 Jacques Ellul, *Money & Power*, InterVarsity Press, Downers Grove IL, USA, 1984 (naar een Frans origineel uit 1954).
- 2 De Grieken in die tijd vonden intellectuele wijsheid erg belangrijk. Die nadruk op het denken – versterkt door de zgn. 'verlichting' – is tot op de dag van vandaag in onze westerse cultuur voelbaar.
- 3 De psycholoog F.W.A. Boeckhorst ziet, in 'Genre, plot en verteller als systeemtherapeutische scharnierpunten' (p.2), "Twee [met elkaar conflicterende] kernthema's in relatiennarratieven: de strijd om invloed en het verlangen naar intimiteit". De Amerikaans-Zwitserse psycholoog (van Joods-Duitse oorsprong) Arno Gruen zegt in zijn boek *Verraad aan het zelf* (Anthos / In den Toren, 1987) ook heel duidelijk dat we de keuze hebben tussen liefde en macht.

Rectificatie

Helaas is het websiteadres in het artikel: Zoektocht door de wereld van het paranormale in het vorige Promise-nummer (blz.21) verkeerd weergegeven. paranormaal... moet zijn: www.paranormal-ministry.com

Jes. 55:11-13

“Alzo zal Mijn Woord, dat uit Mijn mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren, maar het zal doen wat mij behaagt en dat volbrengen, waartoe Ik het zend. Want in vreugde zult gij uittrekken en in vrede geleid worden; de bergen en de heuvelen zullen voor u uitbreken in gejuich en alle bomen des velds zullen in de handen klappen, Voor een doornstruik zal een cipres opschieten, voor een distel zal een mirt opschieten, en het zal de Here zijn tot een naam. Tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden”

“Mijn Woord zal niet ledig tot Mij wederkeren” Wat God tot iemand onder ons gesproken heeft, zal op zekere dag in vervulling gaan. Als u het Woord van God in geloof hebt ontvangen, zal het, ook al gaan er soms enige jaren overheen, toch op zekere dag vrucht dragen. Soms komt het zaad dat vogels in hun vlucht laten vallen op de meest ontoegankelijke plaatsen op berghellingen en beekjes, en zal soms na jaren opschieten. Als het Woord van God als zaad in het hart van mensen komt, zal dit na enige tijd gevolgen hebben. In dit nummer kunt u lezen over de relatie van Jezus Christus en het Woord van God. Hij is de personificatie van het Woord Gods! Leven met God is groeien in het Woord en vrucht dragen. In het artikel over het Life Model kunt u lezen dat geestelijke volwassenheid alles te maken heeft met de praktijk van het leven. Dit in schrille tegenstelling met de praktijk van ‘The Secret’ waar het ‘ik’ weer op de troon zit. In het artikel ‘rijk en arm’ wordt verder afgestemd wat belangrijk, kostbaar en eeuwigheidswaarde heeft.

We zijn inmiddels druk met de verhuizing van het Promisekantoor naar het verbouwde pand aan de Lange Burchwal te Oudewater. Velen hebben al een extra gift gegeven voor de inrichting, we zijn nog aan het sparen voor een vouwwand voor de archiefstellingen. Bidt en helpt u mee? Hartelijk dank!

Gerard Feller

Colofon

Het blad “Promise” is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
- Het publiceren via het blad Promise” van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.

De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

www.DUO-ontwerp.nl

Druk

UnitedGraphics, Zoetermeer

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal €10,- per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal €10,-
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

Losse nummer €2,50

9 771383 029001